

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки

Фінансово-економічний факультет

Кафедра міжнародних відносин і

аудиту

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню **бакалавра**

студента Мартиненка Олександра Володимировича

(ПІБ)

академічної групи 291-18-1

(шифр)

спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

(офіційна назва)

на тему: "Зовнішньополітичний курс Німеччини стосовно

України на сучасному етапі"

(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Грушецький Б.П.		
Рецензент			
Нормоконтроль	Грушецький Б.П.		

Дніпро2022

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
міжнародних відносин і аудиту

_____ Пашкевич М.С.
« _____ » _____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню роботи ступеню **бакалавра**
Студенту Мартиненку О.В. академічної групи 291-18-1
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії»

за освітньо-професійною програмою «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

на тему:

"Зовнішньополітичний курс Німеччини стосовно України на
сучасному етапі"

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від _____
№ _____

Розділ	Зміст	Термін
1	РОЗДІЛ 1. СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКО_НІМЕЦЬКИХ ВІДНОСИН	20.02.22 – 03.04.22
2	РОЗДІЛ 2. КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ УКРАЇНСЬКО- НІМЕЦЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	04.04.22- 28.04.22
3	РОЗДІЛ 3. УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ СТОСУНКИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ ДО УКРАЇНИ	29.04.22- 05.05.22

Завдання видано _____ Грушецький Б. П.

Дата видачі 20.04.2022 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 07.06.2022 р.

Прийнято до виконання _____ Мартиненко О.В.

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 70 стор., 30 джерел.

Предмет дослідження - Зовнішньополітичний курс Німеччини стосовно України на сучасному етапі

Мета роботи полягає у дослідженні процесу міжнародних відносин між Німеччиною та Україною. Ставлення Німеччини до України.

Енергетична взаємодія між Німеччиною та Україною. Головна ціль партнерства між двома країнами.

Впливи на економіку Німеччини та України, приєднання України до ЄС і НАТО.

ЗМІСТ

ВСТУП

Німеччина є для України найближчим сусідом, що належить до Європейського Союзу, та важливим і надійним партнером на шляху до Європи. Федеративна Республіка надає найбільшу після США двосторонню допомогу та є найважливішим після Росії торговельним партнером України. Україна для Німеччини - це наріжний камінь європейської архітектури безпеки, країна з якою вона підтримувала зв'язки ще з часів Київської Русі. Німеччина представлена в Україні великою групою населення, переважною мірою в цьому випадку йдеться про етнічних німців, частина з яких живе і завжди житиме в Україні. Існує також щільна мережа політичних, економічних, культурних та приватних зв'язків між обома країнами, значну частку в яких займають федеральні землі та общини Німеччини.

Німеччина використовує механізм постійних міжурядових консультацій лише з небагатьма країнами, наприклад, з Францією, Польщею і Росією, а з 1998 року - також з Україною. Міжурядові консультації - це означає: фахова робота галузевих міністерств поєднується з переговорами на найвищому рівні.

Мета дослідження – дослідження процесу міжнародних відносин між Німеччиною та Україною на сучасному етапі.

Об'єкт дослідження – сучасні міжнародні відносини в Європі.

Предмет дослідження – Зовнішньополітичний курс Німеччини стосовно України

Завдання дослідження:

1. Історія міжнародних відносин з Німеччиною.
2. Політика Німеччини щодо України на сучасних етапах.
3. Міжнародні проекти двох країн.
4. Стосунки між країнами під час війни на території України.

Методи дослідження – класифікація літературних джерел та поглядів вчених

на проблему, яка вивчається.

Практичне значення. Отриманні в результаті виконання курсової роботи дані про міжнародні відносини між Україною та Німеччиною, можуть бути використані студентами під час вивчення даної теми та практиками, що займаються розвитком двосторонніх відносин.

Структура роботи – містить вступ, три розділи, висновок та список використаних джерел.

У першому розділі проводиться загальна характеристика та історія міжнародних відносин між Україною та Німеччиною. В основному роздивляється початок відносин двох країн.

Головною метою у другому розділі було дослідження політику змін німецького керівництва стосовно України. Розглядаються нові та великі проекти, а також роль Німеччини до вступу України у ЄС та НАТО.

У третьому розділі розглядається ставлення Німеччини до російської агресії проти України.

РОЗДІЛ 1. СТАНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКО_НІМЕЦЬКИХ ВІДНОСИН

1.1. Зародження українсько-німецьких відносин

Міжнародні відносини України та Німеччини. Їхня історія сягає у глиб III ст., коли українські терени були об'єднані у складі першого Готського королівства, створеного германським народом готів. У X ст. у Києві, в часи князювання Ольги, діяла німецька католицька місія на чолі із першим руським єпископом Адальбертом. Впродовж XI—XIII київські князі підтримували тісні контакти і династичні союзи із германськими державами Європи. Руське королівство XIII—XIV ст. було союзником Тевтонського ордену, але виступало опонентом Священної Римської імперії у боротьбі за Австрію. Руські королі й князі сприяли німецькій колонізації, розвиваючи міста у своїх володіннях. Після поділу Русі між Литвою і Польщею в XIV ст. русини брали участь у війнах цих держав, зокрема проти Тевтонського ордену. У XV—XVI ст. між руськими і німецькими землями існував жвавий обіг товарів, людей та ідей. Під час Тридцятирічної війни (1618—1648) українці підтримували німецьку католицьку лігу і Священну Римську імперію, а також були союзниками Пруссії в ході Північної війни (1655—1660). Після російської анексії козацької України (1764) та Січі (1775) частина української еліти сподівалася відновити самостійність за підтримки Пруссії. В ході українських визвольних змагань 1917—1918 років Німецька імперія виступила союзником відновленої України. Трагічною сторінкою відносин стала Друга світова війна (1939—1945): українські землі були сплюндровані німецько-радянським протистоянням і втратою мільйонів людських життів.

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>
3. Пономаренко А. Українсько-німецькі зв'язки в новий час: хроніка подій // Діалог. - 2000. - №1. - С. 22-28.

26 грудня 1991 року Німеччина однією із перших визнала незалежність України і вже 17 січня 1992 року встановила з нею дипломатичні відносини.

Обидві країни налагодили тісне співробітництво у різних сферах, яке особливо активізувалося після російської агресії 2014 року. Німеччина має посольство в Києві, консульства у Львові, Одесі, Харкові; Україна представлена посольством в Берліні, консульствами у Гамбурзі, Мюнхені та Франкфурті-на-Майні.

Дипломатичні відносини між Німецькою імперією та Українською Народною Республікою були встановлені після підписання Берестейсько-гомиру від 9 лютого 1918 року, за яким Німеччина визнала УНР незалежною державою. У тому ж 1918 році відбувся обмін посольствами.

Відповідно до Військової конвенції від 18 лютого 1918 року 27 лютого 1918 року Німеччина ввела на територію УНР військовий корпус для допомоги в боротьбі з більшовиками (на початку перебування на території України загальна чисельність німецько-австро-угорського угруповання досягала 450 000 осіб, у кінці перебування — тільки німецьких військ на території України налічувалося 1 000 000 чоловік). З 6 квітня 1918 року німецьке військове керівництво почало втручатися у внутрішні справи УНР (без узгодження з українською владою були видані накази головнокомандувача німецькими військами генерал-фельдмаршала Германа фон Айхгорна від 6 квітня 1918 року у справі засіву полів і від 23 квітня 1918 року про введення в Україні німецьких військово-польових судів), а 29 квітня безпосередньо підтримало Гетьманський переворот,

4. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

5. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

6. Пономаренко А. Українсько-німецькі зв'язки в новий час: хроніка подій // Діалог. - 2000. - №1. - С. 22-28.

наслідком якого стало усунення Центральної Ради УНР і проголошення Української Держави на чолі з гетьманом Павлом Скоропадським. Німецькі війська були виведені з України після листопада 1918 року

Відповідно до мирного договору від 9 лютого 1918 року і економічного договору від 23 квітня 1918 року Німеччина разом з Австро-Угорщиною зобов'язалася постачати УНР вугілля (Німеччина — 28 230 750 пудів), нафтопродукти, сільськогосподарські машини, обладнання, фармацевтичні та хімічні препарати, надати позику УНР в розмірі 1 000 000 карбованців (надалі вже Україна, за угодою від 15 травня 1918 року, надала позику Австро-Угорщини і Німеччини в розмірі 400 000 000 карбованців), натомість УНР зобов'язалася поставити 60 000 000 пудів хлібних злаків, 2 750 000 пудів великого рогатої худоби (у живій вазі), 400 000 000 штук яєць, 37 500 000 пудів залізної руди, спеціальні сорти дерева з розрахунку 300 вагонів на місяць, мідь, олово, цинк, бавовну, овчину, льон і т. д. ; за угодою від 15 вересня 1918 року Німеччина разом з Австро-Угорщиною також ще зобов'язувалися поставляти Україні щомісяця 9 000 000 пудів вугілля, по 5000 тонн нафти і нафтопродуктів, а також обіцяли задовольнити потребу України в сільськогосподарських машинах і техніці, обладнанні для цукрової, гірської, вугільної і металургійної промисловості, крім того Німеччина виділила кредит в 1 000 000 000 німецьких марок на відновлення народного господарства, а Україна, в свою чергу, зобов'язалася поставити Центральним державам 75 000 000 пудів хліба, 11 000 000 пудів живої ваги худоби, 300 000 голів овець, 400 000 пудів сала, 9 000 000 пудів цукру, інші сільськогосподарські продукти, марганцеву і залізну руду, дерево і т. д.,

Відновити режим вільної торгівлі на внутрішньому ринку, відмовитися

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>
3. Пономаренко А. Українсько-німецькі зв'язки в новий час: хроніка подій // Діалог. - 2000. - №1. - С. 22-28.

від застосування експортних мит, ввести тверді ціни на всі види продукції товарообміну, вільний транзит через свою територію і контроль Центральних держав над експортом зернових культур та сировини в Росію і нейтральні країни. Також вересневою угодою зазначалося, що до проведення грошової реформи в Україні усі поставки повинні були покриватися у російських рублях. Водночас Німеччина активно заважала налагодженню торговельних відносин України з Болгарією та Фінляндією. Берестейський договір було денонсовано Версальським мирним договором, проте Німецька держава таємно продовжувала передавати УНР гривневу готівку, яка перебувала у неї на зберіганні (станом на травень 1919 року у Німеччині зберігалися надруковані банкноти загальним номіналом у 4 513 460 000 гривень та різні цінні папери), а також, з осені 1919 року, почала видачу сум з заблокованих українських урядових рахунків та перевезення їх, за допомогою німецької авіації, в Україну. Після підписання в 1922 році Рапалльського договору з РРФСР Німеччина припинила офіційні контакти з урядом УНР у вигнанні.

Посли України у Німеччині:

- Олександр Севрюк. Призначено 10 березня 1918 року;
- Барон Федір Штейнгель. Призначено у 1918 році;
- Микола Порш. Призначено у 1919 році;

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://leksii.org/2-45864.html>
3. Пономаренко А. Українсько-німецькі зв'язки в новий час: хроніка подій // Діалог. - 2000. - №1. - С. 22-28.

Керуючі посольством України в Німеччині:

- Роман Смаль-Стоцький. Призначено у 1921 році.

Посли Німеччини в Україні:

- Альфонс Мумм фон Шварценштейн. Призначено у березні 1918 року;

Повірені у справах Німеччини в Україні:

- Йоханнес Граф фон Берхем. Призначено у 1918 році.

Міжурядові договори:

- Берестейський мирний договір від 9 лютого 1918 року;
- Військова конвенція від 18 лютого 1918 року;
- Економічний договір від 23 квітня 1918 року;
- Фінансовий договір від 15 травня 1918 року;
- Господарський договір від 18 вересня 1918 року;
- Договір щодо безперешкодної евакуації німецьких військ від 14 грудня 1918 року.

Офіційні ноты з боку України:

- Протест щодо намірів Центральних держав приєднати Холмщину, Підляшшя і окуповану ними частина Волині до Королівства Польського від 17 листопада 1917 року;
- Меморандум Міністерству закордонних справ Німеччини від 4 березня 1923 року.

Офіційні дипломатичні відносини між Німецькою державою та Українською Соціалістичною Радянською Республікою були встановлені після підписання Договору про поширення Рапалльського договору на

7. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

8. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

союзні Російської РФСР республіки від 5 листопада 1922 року, за підсумками якого Німеччина визнала УСРР незалежною державою. Повноважне представництво УСРР у Німеччині було відкрито ще до підписання договору — у вересні 1921 року.

Основною проблемою у стосунках України та Німеччини того періоду стала вимога УСРР про виплату Німеччиною 400 000 000 марок позичених нею раніше у Української Держави. Німці оскаржували її, апелюючи до ліквідації взаємних фінансових претензій Рапалльським договором. У підсумку, на сторону німців встала РРФСР, яка дала різку відсіч вимогам українських дипломатів.

Після утворення СРСР окреме дипломатичне представництво УСРР було ліквідовано.

Повноважні представники УСРР у Німеччині:

- Володимир Ауссем. Призначено у вересні 1921 року;
- Михайло Левицький, за сумісництвом *уповноважений УСРР у Болгарії у справах репатріації*. Призначено у листопаді 1922 року.

Міжурядові договори:

- Договір про поширення Рапалльського договору на союзні Російській РФСР республіки від 5 листопада 1922 року.

1.2 Українсько-німецькі відносини після здобуття Україною незалежності

У 1989 році Німеччина була першою західною державою, що відкрила своє генеральне консульство у Києві. Після проголошення незалежності України першим серед зарубіжних посадовців, які відвідали нашу державу,

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

став тогочасний віце–канцлер, міністр закордонних справ ФРН Г.–Д.Геншер (жовтень 1991 р.). Німеччина однією з перших країн «Великої сімки» визнала незалежність України 26 грудня 1991 р. Вже 17 січня 1992 р. було встановлено дипломатичні відносини. Першим західним посольством в Україні також було посольство Німеччини.

Німецько–українські взаємини не розвивалися інтенсивно. Певний час Німеччина разом з іншими країнами Заходу розглядала вирішення європейських проблем, а також формування відносин з СНД, в тому числі й з Україною, виключно у контексті взаємин з Російською Федерацією.

Наприкінці 1992 — на початку 1993 рр. урядові кола ФРН остаточно визначилися щодо помилковості орієнтації на Росію і необхідності розглядати відносини з Україною як самостійний і окремий напрямок німецької зовнішньої політики, оскільки без суверенної України неможливо зберегти той статус–кво, який склався в Європі після об'єднання Німеччини, розвалу ОВД, а потім — й СРСР. Врахування об'єктивного стану перехідного періоду і нових геополітичних реалій спонукало урядові кола обох держав до формування політико–правових засад двосторонніх відносин. У цей період розпочалося підписання широкого кола міждержавних угод. Зусилля обох сторін увінчалися офіційним візитом до Києва канцлера Г.Коля на чолі представницької делегації у червні 1993 року.

У ході візиту канцлера було підписано *Спільну Декларацію про основи відносин між Україною і Федеративною Республікою Німеччиною* та *Договір про розвиток широкомасштабного співробітництва у сфері*

2. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
3. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

економіки, промисловості, науки і техніки . Вони створили політико–правову базу співробітництва обох країн.

У *Спільній Декларації* обидві сторони підкреслювали, що вони впевнені у необхідності будівництва нової, об'єднаної на основі спільних цінностей Європи і перетворення її на континент миру, безпеки і співробітництва.

Дві країни виступили з твердими намірами будувати взаємовідносини на обов'язковій міжнародно–правовій основі, керуючись при цьому принципами рівності, недискримінації та взаємної вигоди. У *Договорі про розвиток широкомасштабного співробітництва* вказувалося, що договірні сторони сприятимуть торгівлі та співробітництву між підприємствами й організаціями обох держав шляхом належних заходів на основі національних законодавств і згідно з міжнародними зобов'язаннями. Сторони зобов'язалися надавати гарантії для експортних кредитів на максимально сприятливих умовах, дотримуючись засад національного і міжнародного права.

Оцінюючи ці два документи, необхідно зазначити, що й дотепер ці дві угоди продовжують залишатися найважливішими договірно–правовими засадами німецько–українського співробітництва.

У вересні 1996 року Г.Коль вдруге відвідав Україну. Під час цього візиту між двома країнами було підписано *Угоду про співпрацю у справах осіб німецького походження, які проживають в Україні*, а також низку інших двосторонніх документів щодо проектів співпраці в економічній галузі. Візит пройшов під знаком примирення та розбудови взаєморозуміння обох народів. Згідно з двосторонньою домовленістю було

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

відкрито солдатський цвинтар під Києвом, де перепоховані останки німецьких громадян, які загинули в Україні під час Другої світової війни.

У лютому 1998 року Україну з першим державним візитом відвідав федеральний президент ФРН Р.Герцог.

Візит федерального президента, який відіграє представницьку роль у політичній системі ФРН, мав важливе символічне значення. Він продемонстрував, що Україна входить до кола тих партнерів ФРН, з якими підтримуються стабільні зв'язки.

Німеччина найсуттєвішим чином підтримує співробітництво України з європейськими й атлантичними структурами. Вона брала активну участь у підготовці і підписанні *Угоди про партнерство та співробітництво з ЄС* 1994 року та *Хартії про особливе партнерство із НАТО* 1997 року. З травня 1998 р. відбуваються регулярні українсько–німецькі міжурядові консультації, які стали форумом для обміну думками з питань двосторонніх відносин і вирішення найважливіших проблем двостороннього співробітництва.

Головування Німеччини у першому півріччі 1999 року в ЄС, ЗЄС та «Великій сімці» створило нові можливості для поглиблення співробітництва, особливо з урахуванням динаміки європейських інтеграційних процесів. На початку липня 1999 року у Києві пройшли другі українсько–німецькі міжурядові консультації на найвищому рівні під головуванням Президента України Л.Кучми та Федерального канцлера Німеччини Г.Шрöderа. Хоча цей візит й не приніс підписання нових суттєвих угод між обома країнами і виявив розбіжності у поглядах обох урядів на проблему закриття Чорнобильської АЕС, він засвідчив єдність підходів обох сторін до проблеми співробітництва і безпеки в Європі та прагнення до подальшої розбудови відносин.

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

У липні 2000 року в Німеччині відбулися треті українсько–німецькі міжурядові консультації на найвищому рівні. Вони продемонстрували життєздатність і ефективний характер цієї форми міждержавного співробітництва.

Завдяки наполегливій праці урядів та дипломатій обох країн впродовж першого десятиріччя була закладена політико–правова база міждержавних відносин, яка налічує понад два десятки двосторонніх договорів та угод. Проте необхідно підкреслити, що до цих пір не укладено договору про основи двосторонніх відносин, як це було, наприклад, зроблено у відносинах ФРН із Польщею чи Росією. Українсько–німецькі відносини спираються на згадану нами *Декларацію* досить загального характеру.

Попри це можна констатувати, що відносини з Україною відіграють важливу роль у пріоритетах Німеччини на Сході.

Як свідчить аналіз заяв німецьких державних діячів, німецькі урядові кола вважають, що необхідно, виходячи із зазначених вище стратегічних підходів, допомогти Україні у визначенні і зміцненні її геополітичного становища на двох рівнях, себто, через сприяння зближенню з ЄС і НАТО та через субрегіональне співробітництво, насамперед з центральноєвропейськими країнами. Програми типу *Ініціатива «Карпатський Єврорегіон»* розглядаються як важливі з точки зору можливості нового перерозподілу сил у Європі після розширення НАТО. З їхньою допомогою Україна швидше наблизатиметься до ЄС і НАТО через міжрегіональну кооперацію.

У 2007 році Німеччина за обсягами торгівлі — 7, 42 млрд євро — була для України другим за важливістю торговельним партнером після Росії

4. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу :

http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

5. Коломісць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим

доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.

(зростання на 18,9 % проти 2006 року). У сфері прямих інвестицій Федеративна Республіка Німеччина посідає друге місце (загальні обсяги інвестування у 2007 році: 5,92 млрд дол. США).

Наразі в Україні представлені понад 1000 німецьких фірм. Їхні інтереси окрім Посольства представляє також Бюро Делегата німецької економіки.

Німеччина надала підтримку процесу реформ в економіці України у рамках своєї програми «Трансформ» (1993 — 2004 рр.: 115 млн євро). У березні 2008 року відбулося підписання Угоди про фінансове співробітництво на основі асигнувань 2006 року (обсяги фінансування: 185млн євро)

Невдовзі після підписання німецько-української угоди про культурний обмін (1993 рік) у Києві було відкрито Гете-Інститут, який став центром сприяння вивчення німецької мови та культури в Україні. Зацікавлені особи можуть підвищити рівень своєї освіченості в 11 інших центрах вивчення німецької мови та 4 читальних залах Гете-Інституту в Україні.

Науково-технологічне співробітництво між Україною і Німеччиною здійснюється на основі *Спільної Заяви Державного комітету України з питань науки і тех-нологій та Федерального міністерства наукових досліджень і технологій Німеччини про нау-ково-технічні відносини* від 10червня 1993 року, яка має статус міжві-домчої угоди. В рамках цієї *Заяви* напершому спільному засіданні, яке відбулось в 1997 році в Бонні, була створена українсько-німецька Робоча група з науково-технічного співробітництва. В ході спільних засідань, що відбуваються раз на 2 роки

6. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

7. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.

почергово в Україні і Німеччині, обговорюються питання щодо стану та шляхів розвитку двостороннього співробітництва. Починаючи з 1997 року відбулось десять засідань Робочої групи. За цей період за підтримки української та німецької сторони здійснювалось біля 160 українсько-німецьких на-уково-дослідних проєктів. За результатами останнього конкурсу було реалізовано 12 спільних проєктів.

У 1998 році в Києві було відкрито офіс Німецької служби академічних обмінів (DAAD) та укладено угоду про співробітництво між вищими навчальними закладами. Нині в німецьких університетах навчаються приблизно 4000 українців, а в українських університетах працюють 13 викладачів з Німеччини.

Основу договірно-правової бази співробітництва у сфері культури складає міжурядова *Угода про співробітництво у галузі культури* від 15 лютого 1993 р.

У сфері молодіжної політики та освіти діють такі угоди: *Угода про співробітництво у сфері молодіжної політики* від 26 серпня 1993 р. між Міністерством України у справах сім'ї та молоді та Федеральним міністерством у справах сім'ї, жінок та дітей Федеративної Республіки Німеччина, а також міжурядова *Угода про направлення німецьких викладачів у навчальні заклади України* 1997 р.

Для сприяння вивченню німецької мови в Україні згідно з останньою угодою вчителі-мовники з Німеччини активно залучаються для викладання німецької мови в українських школах, за 20 років дії угоди понад 1000 учнів отримали Німецький мовний диплом.

Широкомасштабними проєктами у галузі культури стали Дні культури

8. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу :

http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

9. Коломісць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.

України в ФРН у 2000 р., Німеччини в Україні у 2003 р. та у 2008 рр., а також Тиждень української культури в Баварії (м. Мюнхен) у червні 2008р., та Тиждень української культури в Європа-парку (м. Руст. Баден- Вюртемберг) у жовтні 2008 р., Фестиваль українського кіно у землі Північний Рейн-Вестфалія, березень 2009, Фестиваль українського кіно в Баварії (вересень 2009 р.), Вечори української поезії у Берліні, червень 2009р., перший український фестиваль у Берліні «Українале 2009» (липень 2009 р.) 10-й Берлінський Міжнародний літературний фестиваль з акцентом на Україну (вересень 2010 р.), 15-й «Українікум» на базі Університету Грайфсвальд та Наукового коледжу Крупп (серпень 2010).

РОЗДІЛ 2. КЛЮЧОВІ НАПРЯМИ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

2.1. Великі проекти Німеччини в Україні

Впродовж тривалого часу Україна не належала до провідних напрямків зовнішньополітичного курсу Федеративної Республіки Німеччини.

Про це свідчить відсутність рамкового договору про відносини між Україною й ФРН. Провідними документами, які регулюють співпрацю між сторонами, є *Спільна декларація про основи відносин* та *Договір про розвиток широкомасштабних відносин в галузях економіки, промисловості, науки і техніки*, укладені ще в червні 1993 року.

Договірна база відносин Німеччини з Україною є нерозвинутою порівняно з її аналогами щодо Росії чи Польщі.

Зрештою, в діалозі між сторонами була майже відсутня політична складова. Основними ж механізмами взаємодії з Україною офіційний Берлін вважав економічні зв'язки й секторальну співпрацю.

Про український порядок денний майже не йшлося й у концептуальних документах зовнішньої політики ФРН. Приміром, у коаліційній угоді 18-го скликання Бундестагу Україна згадується лише в контексті Європейської політики сусідства.

Ситуація змінилася лише після початку російської анексії Кримського півострова та агресії на Донбасі. Програми основних політичних сил до виборів до Бундестагу, що відбулися 24 вересня 2017 року, містять згадки про врегулювання "української кризи", засудження агресивних дій РФ та участь Німеччини у "нормандському форматі".

1. Пономаренко А. Українсько-німецькі зв'язки в новий час: хроніка подій // Діалог. - 2000. - №1. - С. 22-28.
2. Химинець В.В. Исторична динаміка геополітичних змін в Європі на початку XXI століття і відносини між Україною та ФРН //
3. Химинець В.В. Українсько-німецькі політичні відносини на початку XXI століття // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – К., 2005. – Вип. 14. (21)

Виняток становлять документи партій "Ліви" та "Альтернатива для Німеччини", риторика яких тяжіє до позиції офіційного Кремля.

Одночасно російська агресія проти України слугувала чинником трансформації механізмів політичного діалогу між Німеччиною та Україною.

По-перше, через ці події в числі механізмів українсько-німецької взаємодії активно почали застосовуватися політичні консультації. В цьому контексті слід згадати численні переговори та заснування в червні 2014 року "нормандського переговорного формату" з врегулювання кризи на Сході України за участі України, Німеччини, Франції та РФ.

Для Німеччини участь у ньому є засобом ствердження пріоритетності європейського виміру в зовнішній політиці. Для України ж діалог з німецькою стороною дає змогу розглядати російську агресію в контексті європейської безпеки.

По-друге, зазнав трансформації вимір українсько-німецьких відносин, пов'язаних з ЄС. В даному випадку мається на увазі діалог щодо імплементації *Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом*.

Для німецької сторони цей процес становить інтерес, оскільки дозволяє зміцнити вплив Союзу в Східній Європі й наростити обсяги економічної та секторальної співпраці з Україною.

По-третє,

Берлін відіграє вагомий роль в підтриманні на рівні ЄС санкційного режиму проти Росії, запровадженого у відповідь на російську агресію проти України.

Дане питання видається актуальним для німецької політики на тлі

1. Пономаренко А. Українсько-німецькі зв'язки в новий час: хроніка подій // Діалог. - 2000. - №1. - С. 22-28.

2. Химинець В.В. Исторична динаміка геополітичних змін в Європі на початку XXI століття і відносини між Україною та ФРН

//

3. Химинець В.В. Українсько-німецькі політичні відносини на початку XXI століття // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – К., 2005. – Вип. 14. (21)

триваючої геостратегічної фрагментації інтеграційного простору ЄС. Гостроти йому додають економічні втрати, понесені після запровадження санкцій. Останні завдали економіці ФРН збитків у близько 11,1 млрд євро з 2014 по 2016 роки.

Водночас, на переконання Ангели Меркель, санкції є свідченням "нормативної сили" ЄС.

По-четверте, німецька сторона підтримала розширення зв'язків нашої держави з НАТО та створення трастових фондів з допомоги Україні під час саміту в Уельсі у вересні 2014 року, а також рішення щодо надання Україні Комплексного пакету допомоги з реформування сектора оборони, погодженого на саміті у Варшаві в липні 2016 року.

Свідченням поступових змін на концептуальному рівні зовнішньої політики щодо України є визнання Німеччиною РФ викликом для власної безпеки в новій редакції "білої книги" з оборонних питань 2016 року.

Таким чином, попри той факт, що український вектор не був чітко концептуалізований в системі зовнішньої політики Німеччини, в умовах російської агресії Берлін взяв курс на підтримку України.

Це призвело до трансформації українсько-німецьких зв'язків із постанням в їх рамках політичного виміру, пов'язаного як з врегулюванням конфлікту на Сході України, так і з взаємодією в сфері безпеки та імплементацією Угоди про асоціацію.

Як наслідок, нинішній рівень українсько-німецьких зв'язків є безпрецедентно високим.

1. Пономаренко А. Українсько-німецькі зв'язки в новий час: хроніка подій // Діалог. - 2000. - №1. - С. 22-28.
2. Химинець В.В. Історична динаміка геополітичних змін в Європі на початку XXI століття і відносини між Україною та ФРН //
3. Химинець В.В. Українсько-німецькі політичні відносини на початку XXI століття // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – К., 2005. – Вип. 14. (21)

Україна та Німеччина почали новий проект зі створення в Україні спільних центрів передових досліджень під керівництвом провідних вчених. Про це сторони домовилися під час 12-го засідання українсько-німецької Робочої групи з науково-технологічного співробітництва, що відбулася 31 січня 2018 року, в Києві.

Передбачається, що українські партнери співпрацюватимуть з передовими німецькими вишами, дослідницькими інститутами та компаніями. Проект підтримуватиме Федеральне міністерство освіти та наукових досліджень Німеччини. Це можуть бути або абсолютно нові центри, або розширено існуючі дослідницькі структури.

Від України ініціативу супроводжуватиме Міністерство освіти і науки. Зокрема, МОН надаватиме українським партнерам проекту необхідну інформацію та доступ до додаткових ресурсів, а також підтримку щодо вирішення податкових та нормативно-правових питань.

«Сьогодні ми домовилися про ключові політичні речі щодо впровадження проекту зі створення спільних центрів передових досліджень. Подальші обговорення вже більш конкретних кроків відбуватимуться згодом із залученням широкого кола експертів обох країн», – повідомив очільник української делегації, заступник Міністра освіти і науки Максим Стріха.

Сторони також домовилися в другому кварталі цього року затвердити

1. Пономаренко А. Українсько-німецькі зв'язки в новий час: хроніка подій // Діалог. - 2000. - №1. - С. 22-28.
2. Химинець В.В. Історична динаміка геополітичних змін в Європі на початку XXI століття і відносини між Україною та ФРН //
3. Химинець В.В. Українсько-німецькі політичні відносини на початку XXI століття // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – К., 2005. – Вип. 14. (21)

перелік спільних українсько-німецьких науково-дослідних проектів, які отримають фінансування та виконуватимуться у 2019-2022 роках. Відповідний конкурс був одночасно оголошений в Україні та ФРН 19 грудня 2018 року.

«Ще одна хороша новина – Німецьке науково-дослідницьке співтовариство (DFG) вже повідомило про свої плани встановити інституційне партнерство з Національним фондом досліджень України, що включатиме, зокрема, двосторонні проекти в усіх галузях фундаментальних досліджень. Для нас це є добрий знак, адже, нагадаю, Нацфонд досліджень тільки починає свою роботу, однак він має стати потужним гравцем наукової сфери України», – зазначив Максим Стріха.

Він додав, що Україна та Німеччина вже відзначили 25 річницю науково-технологічного співробітництва – воно було розпочато 10 червня 1993-го. За цей час за підтримки української та німецької сторін успішно реалізовано та спільно профінансовано понад 180 українсько-німецьких науково-дослідних проектів, організовано та проведено десятки конференцій, семінарів, форумів. 2016-го було започатковано новий формат білатеральних конкурсів, що включає структурні проекти. Вони стосуються управління в галузі науки.

6 таких проектів було затверджено для виконання у 2017-2018 роках, вони спрямовані на те, щоб показати, які зміни в системі управління наукової та інноваційної діяльності нам потрібні та як їх можна впроваджувати, враховуючи німецький досвід.

Досить широкою також є співпраця українських та німецьких учених у межах програми ЄС з досліджень та інновацій «Горизонт 2020».

Так, з 114 проектів, у яких наразі працюють українські учасники, 80

1. Пономаренко А. Українсько-німецькі зв'язки в новий час: хроніка подій // Діалог. - 2000. - №1. - С. 22-28.
2. Химинець В.В. Історична динаміка геополітичних змін в Європі на початку XXI століття і відносини між Україною та ФРН //
3. Химинець В.В. Українсько-німецькі політичні відносини на початку XXI століття // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – К., 2005. – Вип. 14. (21)

виконується у співпраці з німецькими колегами.

Нагадуємо, що Україна планує стати асоційованим учасником нової рамкової програми ЄС з досліджень та інновацій «Horizon Europe», що стартує 2021-го. Відповідна заявка була подана МОН України до кінця 2021го року.

2.2. Співробітництво в енергетичній сфері

За підтримки урядів Німеччини й України компанія «ДТЕК» підписала угоду з Siemens Energy про пілотний проєкт з виготовлення водневого палива. Про це повідомляє німецька газета Handelsblatt.

У рамках проєкту компанії встановлять на Маріупольському металургійному комбінаті імені Ілліча електролізер потужністю 8,5 мегаватів. Вартість електролізера становить 25 млн євро. «Зелений» водень піде на виробництво сталі з низьким викидом CO₂. Раніше видання Handelsblatt з посиланням на власні джерела в уряді повідомляло, що Німеччина пообіцяла Сполученим Штатам посилити підтримку України в обмін на завершення будівництва газопроводу «Північний потік 2».

Зокрема йшлося про те, що Україна повинна зіграти центральну роль в Green Deal і в середньостроковій перспективі поставляти 7,5 гігаватів «зеленого» водню в ЄС. Але на сьогодні проєкт був зупинений та заморожений.

Про це розповів керівник групи міжнародного співробітництва у сфері водню та енергетичного палива Німецького енергетичного агентства (dena) Кіліан Кроне під час Першої щорічної міжнародної конференції «Розвиток водневих технологій в Україні та світі», передає Укрінформ.

4. Вихід з енергетичного глухого кута: двопарті, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>

5. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

Кроне зазначив, що використання водню буде необхідним з огляду на зобов'язання Німеччини у рамках амбітних цілей «кліматичного нейтралітету». «Без водню ми не зможемо здійснити енергетичний перехід, ми не зможемо зробити це самостійно, автономно», - визнав він.

Зменшення на 90-95% використання викопних видів енергії повинно базуватися на використанні енергоносіїв на базі саме водню, сказав Кроне. При цьому його імпорт буде перевищувати власне виробництво.

ФРН хоче сформувати «водневі партнерські взаємини» та наразі визначає коло країн для такої співпраці. У 2019 році було здійснено перший аналіз країн, які мають економіки, що дозволяють використовувати водень, а також мають законодавство, яке дозволяє міжнародну співпрацю на цьому напрямку. За оцінкою Кроне, «Україна знаходиться у досить вигідному становищі», отже є великі шанси для налагодження партнерства. Але Києву, додав він, треба зосередитися на вдосконаленні законодавства щодо зеленого водню, що дозволить чітко будувати партнерські взаємини.

Перевагою України є, зауважив Кроне, долучення до європейської транспортної мережі, що відкриває можливості, зокрема, для змішування водню з іншими енергоносіями для транспортування. Але, додав він, треба провести модернізацію ГТС.

Німеччина розробила загалом 38 заходів у рамках своєї Національної водневої стратегії (оприлюдненої влітку минулого року). У ній прописані значні фінанси на міжнародну співпрацю: 2,8 млрд євро, починаючи вже з 2021 року, буде виділено на проєкти, які стосуються зеленого водню, з залученням закордонних партнерів (на внутрішньонімецькі заходи до 2030 року передбачені 7,8 млрд євро).

1. Вихід з енергетичного глухого кута: двопарті, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>

2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

Треба зрозуміти, сказав Кроне, наскільки швидко можна налагодити виробництво водню в Україні, щоб вона стала частиною європейських та світових зусиль, спрямованих на декарбонізацію економіки і стала партнером ФРН.

Кроне також згадав підписаний у серпні минулого року Меморандум про енергетичне партнерство між Україною та Німеччиною.

Представник департаменту додав також, що його країна з радістю поділиться досвідом і готова допомогти Україні у розробці її власної водневої стратегії у технічних, фінансових моментах.

Прямі інвестиції і розміщення виробництва в Україні є неоднозначними темами для німецького бізнесу. Незважаючи на низку сприятливих інвестиційних чинників, таких як низькі виробничі і трудові витрати, а також посилення інтеграції української економіки до внутрішнього ринку ЄС, бюрократія, правова невизначеність, корупція, злочинність і еміграція кваліфікованих працівників стають на заваді діяльності іноземних інвесторів в Україні, зокрема німецьких. Більш того, ефект неясної ситуації з національною безпекою України як країни геополітичної «сірої зони», який стримує інвестиції, часто недооцінюється. Особливо це стосується війни, що триває на Донбасі. Незважаючи на те, що німецькі компанії дедалі більше просуваються в Україну, їхній інвестиційний фокус поки часто залишається в західній частині країни, яка не лише ближча до ЄС, але й у Німеччині вважається безпечнішою.

За оцінками Посольства Німеччини та Зовнішньоторговельної палати, в Україні одночасно діють від 2000 до 2500 німецьких компаній, зокрема багато малих і середніх підприємств (МСП). До початку пандемії коронавірусу німецькі компанії та інвестиції створили близько 60 тисяч робочих місць в Україні, з них лише в сфері автомобільних поставок — близько 35 тис. Незважаючи на цю в цілому позитивну динаміку, залишається декілька проблем.

У ході реалізації Угоди про асоціацію з ЄС потребують удосконалення реформи в галузях соціальної політики, корпоративного і торговельного права. Серйозною перешкодою для зовнішніх інвестицій залишається розпливчастий імідж України серед широких верств населення Німеччини. Країну продовжують сприймати як відсталу державу з високою корупцією та неефективним управлінням. З українського боку, навпаки, є претензії до

6. Вихід з енергетичного глухого кута: двопарті, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>

7. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

того, що німецький бізнес намагається залучати до Німеччини українських працівників, а не створювати робочі місця в Україні.

Незважаючи на ці труднощі, німецькі компанії, які були присутні в Україні до початку коронакризи, здебільшого з оптимізмом дивилися у майбутнє і мали відповідні інвестиційні плани. Зовнішньоторговельна палата Німеччини, наприклад, у 2018 році оцінила можливий обсяг інвестицій німецьких компаній до України в наступні 10 років у 25

мільярдів доларів США. Торгівля між Німеччиною та Україною відновилася після спаду 2014-2015 років до пандемії коронавірусу. У 2017 році її обсяг, наприклад, склав 7,8 млрд дол. США, у 2018-2019 — 8,5 і 8,6 млрд доларів США відповідно, а за 11 місяців 2020 року, незважаючи на пандемію, досяг 6,7 млрд дол.

22% німецького експорту в Україну — це машини та обладнання, по 16% припадає на хімічну і автомобільну промисловість. На фармацевтичну, електротехнічну промисловість та інформаційні технології припадає менше 10%. У період з 2015 по 2019 рік експорт Німеччини в Україну збільшився на 15-22% залежно від галузі, особливо в автомобільній, машинобудівній, оптичній, хімічній, текстильній галузях і в галузі

інформаційних технологій. Зросла кількість авіарейсів між німецькими та українськими містами. За перші два роки після скасування візового режиму українці здійснили 33 млн поїздок до Шенгенської зони.

У 2019 році Україна експортувала до Німеччини товарів і послуг на суму 2,97 млрд доларів США, що на 6% більше, ніж у 2018 році. Ринок дуже динамічний. З 2017-2018 років експорт тютюнових виробів зріс на 367%, коксохімічних і нафтопродуктів — на 167%, а руд — на 53%. Однак експорт комп'ютерного обладнання (-37%), фармацевтичної продукції (-21%) і шкіри (-8%) знизився.

Незважаючи на вищезгадані перешкоди для інвестицій і пандемію коронавірусу, деякі експерти вважають, що перспективи німецько-української економічної співпраці в таких галузях як туризм і відновлювані джерела енергії хороші. Це стосується і сільського господарства, для якого був скасований (з обмеженнями) майже двадцятирічний мораторій на купівлю-продаж землі. Українська ІТ-індустрія, яка бурхливо розвивається, пропонує все більші можливості для інвестицій і співпраці. Повільна, але послідовна реалізація Угоди про асоціацію з ЄС поступово покращує загальні умови для торгівлі та інвестицій і знижує технічні й тарифні бар'єри.

1. Вихід з енергетичного глухого кута: двопартій, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>
2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

З 2014 року Берлін відіграє центральну роль у досі невдалих мирних переговорах між Україною та Росією в так званому Нормандському форматі і в реалізації Мінських домовленостей. Як у Федеральному міністерстві закордонних справ, так і у Федеральній канцелярії, де відділи, що відповідають за підтримку окремих країн-партнерів, рідко перевищують кілька співробітників, над цими питаннями працюють постійні групи експертів з України. Також збільшилася кількість німецьких фахівців, які працюють в Україні.

Так, наразі в Німецькому товаристві міжнародного співробітництва GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit) працюють понад 400 прикомандированих і місцевих співробітників в Україні. З фінансовою підтримкою ЄС, німецької держави та інших донорів GIZ втілює великі проекти розвитку в таких сферах як децентралізація, енергоефективність, держуправління і турбота про внутрішньо переміщених осіб. Крім того, в Києві працюють постійні представництва майже всіх німецьких партійних фондів, які сприяють політичному діалогу і співпраці з українським громадянським суспільством, а також представництва низки інших напівурядових інститутів, таких як Німецький банк розвитку KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau). Німецькі установи дедалі більше присутні за межами Києва. Так, наприклад, Фонд ім. Конрада Аденауера (близький до партії Християнсько-демократичний союз) віднедавна має постійне представництво в Харкові.

На додаток до внеску Німеччини в діяльність різних програм ООН та ЄС, а також ОБСЄ та її Спеціальної моніторингової місії та інших міжнародних організацій в Україні, Берлін надав у 2015 році незв'язаний фінансовий кредит розміром 500 млн євро і пряму гуманітарну допомогу розміром понад 91 млн євро. З 2014 року Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку (BMZ) затвердило в цілому близько 377 мільйонів євро на проекти — часто втілювані GIZ, але не виключно ним — у таких напрямках як сталий економічний розвиток, підтримка демократії та громадянського суспільства, державне управління, боротьба з корупцією, децентралізація, турбота про внутрішньо переміщених осіб і енергоефективність. Окрім цього, існують також програми співпраці інших федеральних міністерств, наприклад, зі

8. Вихід з енергетичного глухого кута: двопарті, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>
9. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

сприяння ядерній безпеці, підтримки німецької меншини і судової реформи. Ці заходи систематизуються і координуються між міністерствами в рамках «Плану дій для України».

Однак українська сторона часто скаржиться на те, що міжнародна позиція Берліна — незважаючи на величезну залученість Німеччини в Україну — залишається амбівалентною щодо російсько-українського конфлікту.

Німеччина є особливо близьким європейським партнером України і, ймовірно, залишиться ним і в майбутньому. Однак Берлін також бачить себе представником заходу відносно Москви, яка з 2013 року чинить особливо агресивний і, з 2014 року, військовий опір зростаючим західним зв'язкам Києва. Такі паралельні зобов'язання призводять до складних проблем у Берліні і частково суперечливих сигналів на адресу України та Росії. Це в свою чергу призводить до невдоволення як у Москві, так і в Києві.

Додатковою проблемою з 2014 року стала висока плинність кадрів серед німецьких парламентарів, що активно працюють у Східній Європі. У зв'язку з раптовою смертю Андреаса Шокенхоффа в 2014 році і Філіппа Міссфельдера в 2015 році ХДС втратив двох членів Бундестагу, які мали особливий досвід роботи в Східній Європі. З відходом Вернера Шульца (Союз-90/Зелені) з Європарламенту в 2014 році, Марілуїзе Бек (Союз-90/Зелені) і Гернота Ерлера (СДПН) з Бундестагу в 2017 році, а також

Ребекки Хармс (Союз-90/Зелені) і Ельмара Брока (ХДС) з Європарламенту в 2019 році, за короткий період політичну сцену покинула група літніх парламентарів з цінним досвідом і зв'язками у Східній Європі, а також високим рівнем інтересу до України. Впродовж останніх 20 років ці колишні члени Європарламенту та Бундестагу відігравали важливу роль у формуванні берлінських дебатів щодо так званої Східної політики Німеччини. Однак це не означає, що Україна залишилася без політичної підтримки в німецькому парламенті. Навпаки — практично в усіх партіях люди, які багато знають про Україну і які надають їй підтримку.

Норберт Реттген (ХДС), голова Комітету в закордонних справах, часто коментує ситуацію з безпекою в Східній Європі і критикує Кремль. Йоханн Вадефуль як заступник голови парламентської групи і Андреас Нік (обидва з ХДС) займаються політикою безпеки в Східній Європі. В Європарламенті ХДС представляє колишній прем'єр-міністр Нижньої

1. Вихід з енергетичного глухого кута: двопарті, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>
2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

Саксонії Девід Макаллістер, який очолює Комітет із зовнішньої політики. Під його провідом у Європарламенті було прийнято низку резолюцій на підтримку України. Як постійний доповідач на тему України в Європейському парламенті Міхаель Галер (ХДС) з 2019 року відіграє особливо важливу роль у формулюванні німецької та європейської політики щодо України.

Важливими експертами СДПН з питань безпеки та політики ЄС щодо Східної Європи є Фріц Фельгентрой у Бундестазі та Кнут Флекенштайн в Європарламенті. З 2018 року прес-секретарем фракції СДПН у Бундестазі є депутат Нільс Шмід, який має особливий зв'язок з Україною через побратимство між його рідним містом Фільдерштадтом і Полтавою. У молодості Шмід двічі брав участь у шкільному обміні з Полтавою і жив у прийомній сім'ї в цьому місті. З 2020 року Йоганн Заатгофф (СДПН) обіймає пост уповноваженого уряду ФРН з громадської співпраці з Росією, Центральною Азією та країнами «Східного партнерства».

Зелені традиційно — почасти через Чорнобильську катастрофу 1986 року — виказують великий інтерес до України, скептично ставляться до керівництва Росії і є єдиною німецькою парламентською партією, яка однозначно відкидає проект «Північний потік — 2» (докладніше про це в наступній статті). У позапарламентських колах до німецького дискурсу про Україну залучені колишні депутати Європарламенту та Бундестагу Ребекка Хармс і Марілуїзе Бек, а також Ральф Фюксе, колишній мер Бремена і колишній співголова Фонду імені Гайнріха Бьоля. Овід Нуріпур є спікером із зовнішньої політики парламентської фракції Зелених у Бундестазі та головою Німецько-української парламентської групи. Разом з ним велику увагу Україні приділяє Мануель Саррацін, що відповідає в парламентській фракції Зелених за питання східноєвропейської політики.

Новообраний депутат Європарламенту Віола фон Крамон-Таубадель має особливий досвід роботи з Україною як колишній член Бундестагу, а також як багатолітній експерт з питань Східної Європи. Вона була обраною заступником голови делегації Європарламенту в Комітеті Парламентської Асоціації Україна-ЄС.

Незважаючи на традиційно сильну підтримку України німецькими ліберал-демократами, такі відомі політики ВДПН як Вольфганг Кубіцький, частково, Крістіан Лінднер останніми роками привертали до себе увагу публічними заявами, які можна розглядати як релятивізацію агресивної зовнішньої політики Росії щодо України. Їхні та подібні заяви окремих

1. Вихід з енергетичного глухого кута: двопарті, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>
2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektiv.org/2-45864.html>

інших представників партій демократичного центру почасти близькі до апологетичних висловлювань представників партій «Ліва» та «Альтернатива для Німеччини». Однак на робочому рівні багато депутатів — навіть окремі ліві і праві радикали — вибудовують конструктивні відносини з Україною і підтримують проукраїнські позиції в питанні конфлікту Києва з Москвою.

Німецько-українське енергетичне партнерство – це платформа для підтримки міжурядового діалогу з питань енергетики. Ми готуємо зустрічівіщого рівня й сприяємо їхньому проведенню. Ми організуємо обмін досвідом між важливими інституціями Німеччини й України.

Головною ціллю енергетичного партнерства є покращення та розбудова сталої енергетичної інфраструктури, передусім шляхом посиленого використання відновлюваних джерел енергії та енергоефективності», – йдеться у підписаній заяві щодо заснування енергетичного партнерства.

Із підписанням Заяви про енергетичне партнерство Німеччина й Україна консолідували свою діяльність щодо підвищення енергоефективності, модернізації електроенергетичного сектору й систем опалення, розбудови відновлюваних джерел енергії і зменшення викидів парникових газів. Німецько-українське енергетичне партнерство надає обом сторонам важливу основу для політичного діалогу в енергетичному секторі. Це дозволить ще більше розширити нашу співпрацю з питань енергетики й захисту клімату, і зробити його ефективнішим.

Німеччина – це один із найважливіших торговельних й інвестиційних партнерів України. Через це Федеральний уряд Німеччини підтримує

1. Вихід з енергетичного глухого кута: двопарті, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>
2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

інтенсивні економічні й політичні відносини з Україною, чия енергоємна економіка потребує модернізації через застрілу інфраструктурою залежність від імпорту енергоносіїв.

Різні німецькі організації, включно з Федеральним міністерством економіки та захисту клімату (BMWK), Федеральним міністерством довкілля, охорони природи і ядерної безпеки (BMU) й Федеральним міністерством економічної співпраці й розвитку (BMZ), вже впроваджують в Україні низку проєктів з питань енергетики й енергоефективності.

Енергетичне партнерство, за реалізацію якого відповідає Німецьке енергетичне агентство (dena) у співпраці з GIZ, буде підтримувати цю діяльність, підсилувати комунікацію і сприяти обміну досвідом. Основний партнер з українського боку – Міністерство енергетики України.

Україна та Німеччина підписали «Спільну заяву про започаткування енергетичного партнерства».

Свої підписи, як повідомляє кореспондент Укрінформу, піддокументом 26 серпня в Берліні поставили в.о. міністра енергетики України Ольга Буславець і федеральний міністр економіки та енергетики ФРН ПетерАльтмаєр.

«Основна мета енергетичного партнерства - вдосконалити та створити стійку енергетичну інфраструктуру, зокрема, за рахунок збільшення використання відновлюваних джерел енергії та енергоефективності», - йдеться у документі, розміщеному на сайті німецького міністерства.

У ньому зазначається, що обидві сторони усвідомлюють невідкладність ситуації в енергетичному секторі України, яка імпортує близько 38% енергоносіїв і в основному спирається на викопні види палива,

1. Вихід з енергетичного глухого кута: двопарті, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>
2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

які мають відповідний вплив на клімат. Отже, високі витрати на виробництво енергії в Україні є великим тягарем для населення та економіки, підкреслили підписанти.

На цьому тлі обидві сторони наголошують на актуальності для України використання значного потенціалу відновлюваних джерел енергії та енергоефективності й побудови сучасної енергетичної системи, в чому може скористатися досвідом Німеччини та її технічною підтримкою.

«Я дуже радію, що ми ще більше активізуємо наше двостороннє співробітництво в енергетичному секторі між Німеччиною та Україною і що ми постійно підтримуємо модернізацію енергетичного сектору в Україні за допомогою енергетичного партнерства», - заявив після підписання Альтмаєр.

За його словами, енергетичне партнерство надає обом сторонам важливу основу для політичного діалогу в енергетичному секторі та дасть змогу ще більше розширити двосторонню співпрацю у питаннях енергетики та захисту клімату та зробити її більш ефективною.

Уряд Німеччини вже чимало років активно співпрацює з Україною у рамках двосторонніх проєктів. Основними напрямками цієї взаємодії є підвищення енергоефективності будівель та промисловості, модернізація електроенергетики, розширення та інтеграція відновлюваних джерел енергії та скорочення викидів CO₂.

У ході візиту Буславець у Берлін обговорювалося співробітництво у трансформації українських вугільних регіонів та майбутня співпраця з тематики водню. Німецьке міністерство економіки буде тісно співпрацювати з цих тем з енергетичним агентством Dena та GIZ (Німецькетовариство зі співробітництва).

1. Вихід з енергетичного глухого кута: двопарті, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>
2. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://lektsii.org/2-45864.html>

2.3. Роль Німеччини стосовно вступу України в ЄС та НАТО

"Так, Україна заслуговує на європейське майбутнє. Україна має бути країною-кандидатом", - заявила голова Європейської комісії Урсула фон дер Ляєн.

Водночас, за її словами, країні потрібно буде виконати низку важливих реформ.

Відтоді як 28 лютого в розпал російського наступу на Київ Володимир Зеленський підписав заявку на вступ України в ЄС питання надання кандидатського статусу залишалось інтригою.

Представники кількох країн пропонували альтернативні варіанти для інтеграції України та ЄС, проте українське керівництво наполягало, що жодні альтернативи країну не влаштують.

Остаточне рішення щодо надання статусу кандидата Україні має ухвалити саміт Європейської ради 23-24 червня - зустріч голів держав та урядів країн ЄС. Жоден з 27 членів не має проголосувати проти.

Які шанси України отримати статус кандидата в ЄС, чому він має важливе значення для країни та як може відбуватися євроінтеграція після його отримання?

• Статус кандидата в ЄС та зброя: що Макрон, Шольц, Драгі і Йоганніс пообіцяли Україні

• Наскільки Україна, Грузія та Молдова наблизилися до вступу в ЄС

1. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.
2. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.
3. Старостенко Г. Перспективи розширення Європейського Союзу на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: 36.

Сьогодні є 5 країн-кандидатів в ЄС і деякі з них зберігають цей статус багато років.

Туреччина має статус кандидата з 1999 року, перемовини щодо її членства тривали з 2005 року, але з 2016 року через незгоду з політикою у сфері прав людини є фактично замороженими.

Тож переважно політика розширення ЄС концентрувалася до цього надержавах Західних Балкан. Північна Македонія має статус кандидата з 2005 року, Чорногорія - з 2010 року, Сербія - з 2012 року, Албанія з 2014 року.

Окрім того, Боснія і Герцеговина та частково визнане Косово мають статус потенційних кандидатів. За термінологією ЄС - це "країни/утворення, які мають чітку перспективу приєднання до ЄС у майбутньому, але ще не отримали статус кандидата", тож невідомо коли це станеться і жодні часові межі щодо їхнього вступу в ЄС важко прогнозувати.

На відміну від держав Західних Балкан, Україна, Молдова та Грузія, які подали заявки на вступ в ЄС після російського вторгнення до України, досі є складовою політики сусідства Євросоюзу. Можливість їхнього вступу до ЄС не має офіційного визнання і саме набуття статусу кандидата може змінити це.

"У нас була перспектива економічної інтеграції, політичної асоціації, однак перспективи вступу до ЄС немає. Статус кандидата - це перехід до політики розширення, визнання перспективи вступу України до ЄС, і у Брюсселі будуть трактувати нас в контексті наших двосторонніх відносин

1. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.
2. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.
3. Старостенко Г. Перспективи розширення Європейського Союзу на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: 36.

як майбутніх членів ЄС", - пояснює важливість набуття статусу кандидата радник віцепрем'єрки з європейської та євроатлантичної інтеграції Іван Нагорняк.

За його словами, статус кандидата дозволить Україні здійснити підготовку до майбутнього перемовного процесу щодо членства в ЄС, допоможе повоєнній відбудові країни та триматиме євроінтеграцію в центрі політичного життя країни.

Старший аналітик Центру "Нова Європа" Лео Літра пояснює, що надання статусу кандидата буде зобов'язанням ЄС про те, що Україна можестати членом Євросоюзу.

За його словами, такий статус дозволить отримати фінансову допомогу, необхідну для підготовки до членства, стати більш сприятливим місцем для інвесторів.

"Україна зі статусом кандидата може отримати набагато більше інвестицій, оскільки є визначеність, що ця країна стане членом ЄС. Тобто будуть стабільні правила, правова держава та боротьба проти корупції", - пояснює він.

На думку Літри, це буде також сильним поштовхом, щоб Україна займалася реформами, а громадянське суспільство активно підтримувало ці реформи.

Врешті-решт, експерт вважає, що це завдасть удару і по планах Путіна, і посилить позиції України на майбутніх перемовинах щодо припинення війни.

1. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.
2. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.
3. Старостенко Г. Перспективи розширення Європейського Союзу на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: 36.

"Статус кандидата чітко дає Путіну зрозуміти - та мантра, що Україна нікому не потрібна і повернеться до російської сфери впливу, провалилася. Україна отримує білет, щоб стати членом ЄС. Це сильно похитне його аргументацію", - каже Лео Літра.

Остаточне рішення щодо надання Україні статусу кандидата має ухвалити саміт Європейської ради - голів держав та урядів усіх 27 країн ЄС, який відбудеться 23-24 червня. Чи можуть якісь учасники ЄС заблокувати рішення про надання статусу кандидата для України?

9 червня віцепрем'єрка з європейської та євроатлантичної інтеграції Ольга Стефанішина заявила під час візиту до Брюсселя, що три країни не хочуть надання Україні статусу країни-кандидата.

"У цілому приблизно сім країн Євросоюзу - це не східноєвропейські та не балтійські країни, як ви можете собі уявити, - висловлювали пропозиції щодо якогось іншого формату, пропонуючи екстракандидатство чи умовнекандидатство. Було дуже багато різних пропозицій, але, фактично, є три основні країни, які сьогодні не хочуть давати зелене світло для України", - заявила Стефанішина, повідомляє DW.

Водночас вона відмовилася говорити, про які саме країни йдеться.

1. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.
2. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.
3. Старостенко Г. Перспективи розширення Європейського Союзу на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: 36.

"Якщо ви не хочете, щоб рішення було ухвалено 24 числа, то давайте її назву, і ми будемо сидіти та обговорювати", - пояснила вона.

У ЗМІ серед опонентів надання статусу кандидата найчастіше фігурували Нідерланди, Данія, Франція, Німеччина, Австрія, Швеція. Зокрема, Данія та Швеція мали зауваження щодо боротьби з корупцією в Україні.

Старший аналітик Центру "Нова Європа" Лео Літра каже, що в ЄС дійсно є кілька держав, які коливаються щодо надання Україні статусу кандидата через досвід попередніх хвиль інтеграції та довготривалі спроби розширення ЄС на Західних Балканах, які поки що не мали успіху.

"Є достатньо негативний досвід розширення щодо деяких країн, наприклад, Угорщини. Існує думка, що було надто швидке розширення і тепер одна країна може кидати виклик базовим принципам", - пояснює Літра.

За його словами, країни ЄС бачать, що спільні рішення тепер ухвалювати набагато важче, ніж раніше.

"Є приклад останнього шостого пакета санкцій проти Росії, коли Угорщина двічі заблокувала його, спочатку заради російської нафти, потім, щоб виключити патріарха Кирила з санкційного списку. В ЄС не знають, як вони прийматимуть рішення, якщо в об'єднанні буде не 27 країн, а 35 - з Балканами, Україною та Молдовою", - пояснює експерт.

Тож перш ніж приймати нових членів, у Євросоюзі хочуть змінити процедуру ухвалення рішень, щоб одна країна не могла блокувати їх.

Окрім того, за словами Літри, в Австрії, Німеччині та Італії луналиголоси, що не можна надавати Україні статус кандидата, поки не

1. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://confcv.ua/forum/36-161-1>.
2. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.
3. Старостенко Г. Перспективи розширення Європейського Союзу на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: 36.

вирішено питання інтеграції Західних Балкан, а ніхто не знає коли його вирішать.

"Позиція української влади у цьому питанні - якщо у вас є проблема з Балканами, це не означає, що Україна має лишатися в стороні, бути супровідною жертвою", - каже Літра.

"Всі країни-скептики дивляться на процес євроінтеграції Балкан, вони занепокоєні, що процес євроінтеграції Балкан може призупинитися і Україна їх обжене. Але це деструктивний підхід. Навіть якщо уявити, щоб Україна виконала на 100% угоду про асоціацію - а ми виконали вже на 63- 64% - вони б стояли і чекали, поки Балкани розберуться зі своїми проблемами?", - відзначає Іван Нагорняк.

В цих умовах велике значення мала публічна підтримка 15 червня надання статусу кандидата Україні з боку лідерів балканських держав - Чорногорії, Албанії та Північної Македонії. Вони ухвалили цю заяву під час візиту до Києва.

Під час візиту до України 16 червня президент Франції Емманюель Макрон, канцлер Німеччини Олаф Шольц та прем'єр Італії Маріо Драгі - представники найбільших економік ЄС - публічно оголосили, що підтримають статус кандидата в ЄС для України та Молдови.

Це остаточно зняло питання щодо підтримки Франції та Німеччини. Втім, залишалися сумніви щодо Нідерландів та Данії.

Обидві країни потужно допомагають Україні зброєю у війні з Росією, але в обох існують суттєві скептичні настрої щодо розширення ЄС, на які не можуть не зважати їхні уряди.

У Нідерландах це вже одного разу позначилося на затримці з євроінтеграцією України, коли 2016 року 61% учасників референдуму щодо

4. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.
5. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.

угоди про асоціацію України з ЄС проголосували проти неї (явка складала лише 32%). Тоді Нідерланди все ж ухвалили угоду рішенням парламенту, але змусили записати до неї низку умов, зокрема, те, що Україна не отримає завдяки угоді статус кандидата в ЄС.

Зараз, як показує соціологічне дослідження Центру "Нова Європа" та Prague Civil Society Centre, 45% мешканців Нідерландів виступають за надання Україні статусу кандидата в ЄС, 24% не підтримують це.

В коментарі BBC News Україна дослідник з Нідерландського інституту міжнародних відносин Clingendael Ваутер Зверс каже, що зараз в ЄС розуміють важливість дати політичний сигнал підтримки Україні. Але є і кілька країн, зокрема, Нідерланди та Данія, які вагаються щодо надання Україні статусу кандидата.

"У всьому ЄС є розуміння того, що ЄС має дати політичний сигнал підтримки Україні. Чи буде це у формі статусу кандидата, невідомо, оскільки є кілька держав-членів, як-от Нідерланди чи Данія, які вагаються щодо того, чи готова Україна, чи є сенс говорити про вступ, поки триває війна, та про наслідки подальшого розширення на функціонування Європейського Союзу", - каже він.

На його думку, навіть після рекомендації з боку Єврокомісії є два варіанти компромісного рішення країн-членів на саміті ЄС - статус кандидата з певними умовами або статус потенційного кандидата.

"Я очікую, що ЄС, попри нинішні вагання, визнає імпульс і геополітичну необхідність надання статусу кандидата Україні, а потенційно

1. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://confcv.ua/forum/36-161-1>.
2. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.
3. Старостенко Г. Перспективи розширення Європейського Союзу на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: 36.

й Молдові. Для Грузії це менш зрозуміло. Проте ми можемо очікувати, що статус кандидата буде надано з чітко сформульованими умовами щодо демократії та боротьби з корупцією", - прогнозує Ваутер Зверс.

На його думку, Нідерланди найбільше прагнутимуть не лишитися в ізоляції під час голосування щодо статусу для України.

"Багато що залежить від позиції інших держав-членів. Якщо Нідерланди будуть ізольовані у своїй позиції, вони, швидше за все, не блокуватимуть надання Україні статусу кандидата. Це мало б дуже негативні наслідки для дипломатичної позиції Нідерландів та посилює б їхній статус антиукраїнської країни, який вона вже має певною мірою внаслідок антиукраїнського референдуму у 2014 році", - вважає він.

На його думку, якщо ж скептичну думку щодо надання Україні статусу кандидата висловить більшість членів ЄС.

На думку Лікке Фрііс, Україна отримає або статус кандидата, або статус кандидата з передумовами.

На її думку, важливе надання не лише кандидатського статусу, але й кроки, які допоможуть Україні прямо зараз, і це відображають ідеї Макрона.

"Це означає, що Україна не повинна чекати завершення переговорів про вступ до ЄС, перш ніж отримати доступ до певних програм ЄС, користатися певними можливостями, які існують для чинних членів ЄС", - пояснює Лікке Фрііс.

Данська експертка також прогнозує, що якщо Україні вирішать надати лише статус потенційного кандидата, це спричинить таке ж розчарування як наслідки Бухарестського саміту НАТО 2008 року щодо ПДЧ для України.

6. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.
7. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.
8. Старостенко Г. Перспективи розширення Європейського Союзу на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: 36.

"Я думаю, що буде або кандидатський статус, або кандидатський статус з певними передумовами, в комбінації з ідеями залучення України до політичної спільноти", - наголошує пані Фрііс.

17 червня міністр закордонних справ Данії Єппе Кофод заявив, що йогокраїна підтримає статус кандидата в ЄС для України, якщо таке рішення ухвалить Єврокомісія.

"Якщо комісія, яка розглядає заявку, дійде до висновку, що можна надати їм (Україні, Молдові та Грузії. - *Ред.*) статус країни-кандидата, то, звісно, ми це також підтримаємо. Але це не змінює того факту, що це буде довгий і важкий шлях", - заявив він в коментарі данському каналу TV2.

Водночас, на думку Ваутера Зверса, на саміті ЄС можна очікувати сюрпризів від Угорщини, яка має чудові стосунки з Росією.

Українців подібні сюрпризи від угорської влади вже навряд здивують, але раніше Угорщина попри всі тертя у відносинах оголошувала про підтримку членства України в ЄС.

17 червня під час оголошення рекомендації про надання Україні статусу кандидата в ЄС голова Єврокомісії Урсула фон дер Ляєн заявила, що Україна має прискорити відбір суддів Конституційного суду, членів Вищої ради правосуддя, зробити повністю функціональними антикорупційні структури, зокрема, призначити нових керівників антикорупційної прокуратури та антикорупційного бюро, імплементувати закон про деолігархізацію.

Як повідомляє Європейська правда, Єврокомісія деталізувала свої

1. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.
2. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.
3. Старостенко Г. Перспективи розширення Європейського Союзу на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: 36.

вимоги до України у відповідному документі, який передбачає :

- впровадити законодавство про процедуру відбору суддів Конституційного Суду України
 - завершити відбір кандидатів у члени Вищої ради юстиції та відбір кандидатів до створення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України
 - посилити боротьбу з корупцією, призначити нових керівників САП та НАБУ
 - забезпечити відповідність законодавства про боротьбу з відмиванням грошей стандартам FATF
 - запровадити антиолігархічний закон
 - ухвалити закон про ЗМІ, який наблизить Україну до європейського законодавства
 - завершити реформу законодавства щодо захисту нацменшин
- За словами Ваутера Зверса, надання статусу кандидата буде визнанням

того, що Україна на базовому рівні наблизилася до ЄС в економічному та демократичному плані. Для того, щоб почалися перемовини щодо членства в ЄС, Україні можуть висунути низку передумов.

"Для початку реальних перемовин необхідно, щоб ще більшою мірою були дотримані основні вимоги функціонуючої демократії з вільними і справедливими виборами, незалежною судовою системою, ефективною боротьбою з корупцією, а також функціональною вільною ринковою економікою", - пояснює нідерландський експерт.

Під час перемовного процесу країна-кандидат приводить своє законодавство у повну відповідність із законодавством ЄС практично у всіх галузях політики.

1. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://confcv.ua/forum/36-161-1>.
2. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.

Перемовний процес щодо вступу триває по 35 напрямках і може зайняти багато років.

Наприклад, остання країна, яка вступила в ЄС - Хорватія - отримала статус кандидата в 2004 році, перемовний процес щодо членства тривав з 2005 по 2011 роки, а потім ще два роки пішло на підписання угоди про приєднання, відповідний референдум в країні та ратифікацію угоди. В підсумку Хорватія вступила до ЄС у липні 2013 року.

У деяких випадках, після надання країні статусу кандидата, вона має виконати низку рекомендацій для старту безпосереднього переговорного процесу щодо вступу в ЄС.

Наприклад, Албанія виконала ці умови лише через 5 років після набуття статусу. Вже після рекомендації Єврокомісії розпочати перемовини щодо вступу цієї країни в ЄС Франція та Нідерланди заблокували початок перемовин з Албанією та Північною Македонією у 2019 році і вони досі не почалися.

Тож не варто очікувати, що відразу після набуття статусу кандидата з Україною розпочнуть перемовини щодо вступу.

"Попри те, що триває війна, ми все одно будемо активно готуватися до самих перемовин. Єврокомісія незабаром опублікує ширший документ щодо готовності України по кожному з розділів права ЄС. Там будуть рекомендації щодо того, що треба зробити, щоб почати перемовний процес", - прогнозує Іван Нагорняк.

"Переговорний процес буде досить важкий, але в цьому немає нічого поганого, бо нам потрібно повністю підготувати економіку до функціонування за правилами ЄС", - наголошує він.

1. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. -Режим доступу: <http://confcv.ua/forum/36-161-1>.
2. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.
3. Старостенко Г. Перспективи розширення Європейського Союзу на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: 36.

РОЗДІЛ 3. УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ СТОСУНКИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ ДО УКРАЇНИ

3.1. Реакція Німеччини на анексію Криму

18 березня вісім років тому Росія незаконно анексувала український Крим. Рани анексії ще не загоїлися в Україні, та для багатьох українців безжалісна війна керівництва Росії проти України повертає болючі спогади того, як був захоплений Крим 2014 року.

Але 24 лютого російський президент Володимир Путін розпочав повномасштабну війну проти України, вбиваючи тисячі людей, спричиняючи руйнування по цілій країні, що примусило залишити свої

Історія політичної активності Олександри сягає проєвропейських протестів на Майдані узимку 2013 – 2014 років. Вона уперше співорганізувала кримський частину Майдану перед тим, як долучитися доголовного протестного руху у Києві у січні 2014 року.

Коли російські сили прибули до Криму у лютому, вона повернулася до Сімферополя, щоби допомагати організовувати вуличні протести проти окупації.

Минули декілька тижнів, і, на жаль, двоє її колег-активістів були затримані. Вона попередила журналістів, але ситуація дуже швидко погіршилася.

Озброєні люди підійшли до Олександри та журналістів та наказали їм витерти відзнятий матеріал, а також погрожували. А у відділку поліції, де тримали її друзів-активістів, її сказали, що їх передали російським силам.

Олександра знала, що її час у Криму скінчився. Вона попрямувала одразу на залізничний вокзал та сіла на перший ж потяг до Києва.

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropoyu-pryami-investyciyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-roczy>

«Я поїхала у спішці у позиченій куртці, не маючи навіть можливості попрощатися з моєю сім'єю, – пригадує вона. – Це був мій останній день у Криму».

Зарема, журналістка, все ще мешкає у Криму, але останні вісім років також були болісними для неї та її оточення.

Зарема, кримська татарка, представниця корінної меншини Криму. 2014 року, коли російські війська отримали контроль над Кримом, кримські татари були серед тих, хто найгучніше опирався російському вторгненню на їхню рідну землю.

З того часу вони заплатили дуже високу ціну за свою непокору.

«Ми живемо у страху», – говорить Зарема, що попросила, щоби її ім'я було змінено з причини безпеки. – З цією анексією усі наші страхи, усі випробовування, що їх переніс наш народ з 1944 року – усе це раптом вплигло на поверхню».

Кримські татари, переважно мусульманський народ тюркського походження, складає приблизно 12 відсотків від 2-мільйонного населення Криму.

У травні 1944 року ціле кримськотатарське населення було депортоване згідно з наказами радянського лідера Йосифа Сталіна через нібито симпатії до нацистської Німеччини.

Залізничні вагони для худоби набили цілими сім'ями людей та відправили до Центральної Азії. Приблизно 8 000 кримських татар померлипо дорозі, а десятки тисяч вмирили від голоду, виснаження та хворіб протягом трьох років після примусового переселення.

3. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

4. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropoyu-pryami-investyctiyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-rocz>

Відповідно до різних підрахунків, від 20 до 46 відсотків кримських татар загинули внаслідок депортації.

Хоча вони були повністю реабілітовані 1967 року, депортація залишається глибокою травмою для кримських татар, а для багатьох з них російське правління асоціюється з пригнобленням та стражданням.

Сьогодні кримські татари бояться, що вони знову стануть мішенями для Москви.

«Ми боїмося, що російська влада знову вирішить, що ми є нелояльний народ та з нами трапиться щось жахливе, - розповідає вона. – Якщо знову почнуться етнічні чистки, не буде нікого, хто нас захистить».

Переслідування кримських татар почалося невдовзі після вторгнення Росії у Крим. Активістів та протестувальників постійно затримували, залякували, а у деяких випадках їх викрадали посеред білого дня.

15 березня 2014 року понівечене тіло Решата Ахметова, кримського татарина, що був викрадений під час мирної демонстрації проти російської окупації було знайдено на околицях Сімферополя.

Його поховали 18 березня – у день, коли Путін тріумфально проголосив анексію Криму, даючи обіцянки захищати етнічні групи на півострові.

Зарема каже, що вбивство Ахметова пронизало струмом усіх кримських татар.

«Саме тоді нам стало реально лячно, – каже вона. – Ми почувалися настрашеними та цілком незахищеними».

Упродовж наступного року пропали уже кільканадцять кримських татар. Щонайменше шістьох із них, включаючи Ахметова, було знайдено мертвими. Інші вважаються такими, що провали безвісті.

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

Водночас, новий московський уряд Криму швидко розправився з унікальною культурою кримських татар та їхнім почуттям ідентичністю.

Кримськотатарські ЗМІ було закрито або перероблено на російськомовні рупори Кремля. Кримськотатарська мова практично зникла з публічного простору.

Меджліс – найвищий орган кримських татар – було проголошено «екстремістським» та розпущено, а його лідери були вимушені жити на засланні.

Одним з найбільш болісних ударів для кримських татар було те, що їм заборонили відмічати річницю сталінської депортації свого народу.

«Упродовж 30 років ми збиралися на площах у наших містах, щоби віддавати данину жертвам, – каже Зарема. – А сьогодні нам вже не дозволяють організувати поминальні заходи. Ми навіть не можемо сумувати за мертвими та віддавати їм шану».

Для Зареми теперішня війна Путіна проти України є жахливим нагадуванням вторгненням у Крим вісім років тому, що, на її думку, вимостило шлях до сьогоднішньої трагедії.

Вона сердиться на міжнародну спільноту за те, що вона бачить, оскільки вона приглушила реакцію на анексію її рідного краю 2014 року, та вона є нажахана ненавистю, що рясно ллється з російського державного телебачення Росії.

За її словами, московська пропаганда перетворює людей на «тварин». Упродовж восьми років дезінформація та пропаганда навколо анексії

Криму була одною з найпоширеніших тем, яку просувала російська машина дезінформації.

5. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

6. Слово і діло. Аналітичний портал [електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropeyu-pryami-investytsiyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-rocz>

Уночі Зарема та її діти тепер регулярно прокидаються від звуків ракетта риків російських реактивних літаків, що літають над головами та бомбардують континентальну Україну.

Через ризик репресій Зарема може вилити свою злість лише у приватних колах.

Згідно з новим російським законом, було запроваджено покарання у формі ув'язнення до 15 років за розповсюдження інформації, що суперечить наративу влади щодо війни в Україні, що означає, що інакомислення стало ще небезпечнішим у Криму.

“Я хочу кричати, але мушу стишитися, – каже вона, ковтаючи сльози. – Ми є замкнені. Все, що ми можемо зробити, це поспитати наших українських друзів, чи вони є у безпеці, написати їм та молитися про те, щоби ми отримали відповідь”.

3.2. Німецька політика стосовно російського вторгнення до Східної України

Війна на сході України, або Війна на Донбасі, — етап новітньої російсько-української війни, розпочатий російськими загонами, які вторглися у квітні 2014 року на територію українського Донбасу після захоплення Російською Федерацією Криму, серії проросійських виступів в Україні і проголошення «державних суверенітетів» ДНР і ЛНР. Конфлікт мав характер міжнародного. За географічним масштабом був локальним і охоплював частини Донецької і Луганської областей України.

Попри численні факти участі Збройних сил РФ та докази причетності Росії до війни, офіційно Росія не визнає факту свого вторгнення в Україну, тому з українського боку війна розглядається як неоголошена. Ряд українських політиків називає війну на сході України «гібридною війною» Росії проти України. Юридично на сході України

7. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

триває антитерористична операція (2014—2018) та операція Об'єднаних Сил (з 2018). Російська влада неодноразово заявляла про своє несприйняття Антитерористичної операції й вимагала її припинення та початку переговорів з бойовиками.

Бойові дії війни на Донбасі почалися із захоплення 12 квітня 2014 року російськими загонами, керованими офіцерами спецслужб РФ, українських міст — Слов'янська, Краматорська і Дружківки, де захопленою у відділках МВС зброєю російські диверсанти озброїли місцевих колаборантів і прийняли до своїх лав. В умовах неспротиву місцевих силових структур України, а іноді й відкритої співпраці, невеликі штурмові загони російських диверсантів у наступні дні взяли під контроль Горлівку й інші міста Донеччини та Луганщини. 13 квітня 2014 року, у відповідь на вторгнення диверсійних загонів, в.о. президента України Олександр Турчинов оголосив про початок Антитерористичної операції. Перекинуті у район Слов'янська та Краматорська спецпідрозділи СБУ і Збройних сил України прийняли перший бій зранку 13 квітня у Семенівці, передмісті Слов'янська, потрапивши у засідку проросійських бойовиків, у якій загинув капітан СБУ «Альфа».

Після серії невдалих великих боїв на початку травня 2014 року під Слов'янськом, де українські сили втратили 2 бойові гелікоптери Мі-24 від вогню російських ПЗР, а також кількох засідок, керівництво АТО ухвалило рішення поступово оточувати Слов'янськ, відрізаючи гарнізон проросійських бойовиків від постачання зброї з Росії. 11 травня 2014 року проросійські сили провели референдуми на території деяких районів Донецької та Луганської областей, на які винесли питання про підтримку державної самостійності проголошених у квітні

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropeyu-pryami-investyctiyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-roczy>

суверенних “ДНР” та “ЛНР”. За підрахунками організаторів референдумів, питання було підтримане виборцями, а на думку незалежних свідків, референдуми мали всі ознаки фіктивності.

1 червня 2014 року проросійські бойовики почали кількадевенний штурм прикордонної застави у Луганську, який закінчився 4 червня виходом українського гарнізону з прикордонної застави. 2 червня 2014 року біля штабу проросійських бойовиків, що розміщувався в Луганській ОДА, сталася серія вибухів, від яких загинули і мирні жителі. 12 червня почалося постачання важкої бронетехніки з РФ: до Сніжного прибула колона танків, а через Луганськ пройшла колона систем залпового вогню «Град», які наступного дня вперше застосували у війні на Донбасі — 13 червня російські бойовики обстріляли український блокпост під Добропіллям.

20 червня 2014 року новообраний Президент України Петро Порошенко оголосив про початок десятиденного одностороннього припинення вогню, пообіцявши амністію і звільнення від кримінального переслідування всім, хто складе зброю, створення спільних підрозділів МВС для забезпечення громадського порядку, децентралізацію, узгодження голів обласних адміністрацій із представниками Донбасу, дострокові місцеві та парламентські вибори. Проросійські бойовики на запропоновані умови не пристали і припинення вогню не підтримали.

Після закінчення 10 днів одностороннього припинення вогню українські сили завершили оточення Слов'янська, змусивши угруповання російських бойовиків 5 липня відступити до Донецька. Штаб АТО почав масштабну операцію зі встановлення контролю над російсько-українським кордоном, створюючи силами кількох бригад 15-кілометрову зону вздовж

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropyu-pryami-investyctiyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-rocz>

кордону, контрольовану Збройними силами України і батальйонами територіальної оборони. Водночас українські сили почали операцію з деблокування ЛАП й оточення Луганська.

11 липня 2014 року на фоні загрози повного блокування кордону українськими силами російські регулярні війська почали брати участь у війні, завдавши зі своєї території нищівного ракетного удару українським формуванням під Зеленопіллям — селом за кілька кілометрів від російсько-українського кордону. Відтоді вся лінія українських формувань біля кордону — від Луганської області до узбережжя Азовського моря — впродовж липня-серпня 2014 року перебувала під систематичними артилерійськими обстрілами з території РФ, на які українські формування не відповідали. Обстріли спричинили перерізання ліній постачання українського угруповання, що перебувало в районі Ізвариного, через що значні українські сили перебували в оточенні впродовж тижнів. Операцію з їхнього деблокування було проведено 6-7 серпня, після чого виснажені підрозділи вивели із зони бойових дій, таким чином остаточно втративши контроль над 140 км державного кордону.

Станом на серпень 2017 року відбувалися постійні локальні бої, які дещо стихли перед початком навчального року. Мало не щодня в ЗМІ (українських і закордонних) були повідомлення про обстріли, поранених і вбитих. Так, станом на 30 серпня 2017 року за день був 21 обстріл зі сторони ОРДЛО.

Станом на серпень 2019 року бойові дії тривали. Зокрема, 7 серпня 2019 року було вбито 4 українські військовики біля Павлополя.

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropyu-pryami-investyctiyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-rocz>

3.3. Відносини Німеччини та України в умовах повномасштабної російської агресії

Німеччина грає в дивну гру; в останні дев'ять тижнів Берлін до межі зменшив поставки військового спорядження Україні, а також всіляко уникає поставок Україні важкого озброєння - на зразок танків і БТР.

Канцлер Німеччини Олаф Шольц прикривається угодами з союзниками по НАТО. Однак тенденція така, що Німеччина з кінця березня не надала Україні ніякого озброєння, яке заслуговувало б бути згаданим.

Так, з 30 березня по 26 травня включно Німеччина передала Україні тільки дві партії військового спорядження. Перша партія була укомплектована тільки спорядженням - запчастини для кулеметів, запалювачі, детонуючі шнури, радіоприймачі, ручні гранати, заряди вибухівки та міни. У другій партії було три тисячі протитанкових мін і ще 1600 спеціалізованих протитанкових мін спрямованої дії.

«Інформація про конкретні поставки зброї має відношення до безпеки та засекречена, тому я прошу вашого розуміння, що я не можу ні надати більш детальну інформацію, ні підтвердити деталі» - заявила виданню пресекретар Міністерства оборони ФРН у відповідь на прохання про коментар.

Українська сторона надала дані, згідно з якими 25 березня Німеччина поставила Україні 2000 ракет Panzerfaust 3 і 1500 зенітних ракет «Стріла». Тобто, це було понад два місяці тому. Однак Україна надавала ФРН 29 березня список, згідно з яким ЗСУ потребують ПЗРК, ПТРК, артилерії та протикорабельних ракет, що було підтверджено листами міністру оборони Крістін Ламбрехт від 9 квітня та 1 травня.

При всьому цьому Німеччина ігнорує, обходить і не виконує прохання України про постачання озброєння, щоразу знаходячи нові відмовки та перешкоди - хоча на словах канцлер Шольц підтримує Україну. Оскільки Берлін ухиляється від надання військової допомоги Україні, це може

негативно вплинути на його відносини з союзниками, які справно надають Україні артилерію, в тому числі самохідну, легке озброєння, протикорабельні ракети та спорядження.

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

При цьому Берлін мотивує своє небажання постачати Україні важку техніку тим, що нібито є угоди з НАТО, яким слід і Німеччина. На думку Шольца, жодна країна НАТО не передає Україні танки, БТР і БМП, тому Берлін теж не повинен цього робити.

Нагадаємо, німецький уряд не має наміру надавати Україні бойові машини піхоти Marder, яких так потребує українська армія. Передбачалося, що ці БМП будуть передані Україні в рамках військової допомоги, але на ділі уряд Німеччини всіляко гальмує цей процес.

Позиція Німеччини викликала ряд скандалів, після чого Берліну довелося активніше втрутитися. Так, 16 травня стало відомо, що незабаром ЗСУ отримають німецьку зброю. Федеральний уряд продовжить поставку військової техніки для протистояння російській агресії.

Вже в липні Україна зможе отримати перші зенітні самохідки Gerard від Німеччини - відомо, що передадуть 15 одиниць техніки. До них буде отримано близько 60 тисяч снарядів.

7.2 Чому Німеччина не постачає Україні зброю

Відмова Німеччини надати Україні зброю спантеличила й розлютила деяких її союзників. Але причина, чому наймогутніша європейська країна стоїть осторонь у цьому питанні, має історичні передумови.

На схід від Берліна лежить велика рівнина, землі якої можуть розповісти жахливі історії.

Місцеві селяни досі знаходять тут людські кістки і зброю. Це відлуння однієї з найжорстокіших баталій Другої світової війни - битви за Зєсловські висоти.

Вона стала однією з найкровопролитніших наступальних операцій червоної армії за весь період війни.

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropyu-pryami-investyziyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-rocz>

Початок весни 1945 року. Гітлер ховається у бункері, а його війська відступають.

В районі Зеєловських висот, за кілька десятків кілометрів від Берліна, ідуть останні бої Другої світової.

Червона армія взяла висоти, прискоривши закінчення війни, але близько 300 тисяч радянських солдатів заплатили за це своїм життям.

А меморіальний комплекс на місці битви - яскраве свідчення того, наскільки глибоко вкорінилася історія цієї країни у свідомості німців, і як жахи ХХ століття досі впливають на її зовнішню політику.

Це одна з причин, чому Німеччина відмовилась надати Україні зброю. Німці, за великим рахунком, - нація пацифістів.

Щорічне опитування свідчить, що більшість німців вважають дипломатію найкращим шляхом для вирішення конфлікту.

Німецькі війська рідко беруть участь у військових місіях, крім миротворчих.

Крім того, за іронією долі, Німеччина є одним із найбільших у світі експортерів зброї й суворо контролює, куди йде її зброя, хоча уряд Меркельноді звинувачували у порушенні цих правил.

"Німеччина дотримується давньої політики стриманості, коли йдеться про різного роду військові конфлікти, а експорт зброї розглядає як розпалювання, а не зменшення кризи, - каже Томас Кляйн-Брокгофф з Німецького фонду Маршалла. - Тож політика така: Німеччина не експортує зброю у зони конфлікту".

Німці відійшли від цього принципу, озброївши бійців курдських формувань "Пешмерга", що воювали проти "Ісламської Держави" в Іраку.

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropyu-pryami-investyciyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-rocz>

Але ситуація в Україні - інша, каже він. Вона має історичні причини: нацисти вбили мільйони людей на українських і російських землях.

"Експортувати зброю в країни, які Німеччина полила кров'ю... Це анафема у німецьких політичних дебатах".

Ситуація на українському кордоні стала випробуванням для нового коаліційного уряду Німеччини.

Канцлер Олаф Шольц, який, ймовірно, думав, що найбільшою проблемою для нього буде ковід, опинився під тиском своїх міжнародних союзників, що вимагають від Німеччини більш войовничої позиції.

Його уряд - коаліція соціал-демократів, зелених і лібералів - прийшов до влади наприкінці минулого року, обіцяючи виборцям дотримуватись обмежувальної політики щодо експорту зброї, не допускаючи її поставок у кризові регіони.

Тому Шольц опирається закликам (навіть з боку деяких членів свого уряду) надати Києву зброю. Натомість він заплатив за польовий шпиталь, запропонував лікувати поранених солдатів у Німеччині та надсилає в Україну п'ять тисяч касок.

І цьому є ще одна причина - багато хто в Німеччині просто не вірить, що надання зброї вирішить кризу.

Міністр закордонних справ Анналена Бербок підкреслює, що Німеччина є фінансовим донором України, і це, на її думку, ефективніше, ніж постачати зброю.

"Я не вважаю реалістичним, що це може змінити військовий дисбаланс. Найкращий захист - це запобігти подальшій агресії. Найсильніша зброя - це, коли ми разом (члени НАТО, ЄС, "Великої сімки") чітко дамо зрозуміти, що кожна нова агресія матиме величезні наслідки".

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html

2. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropeyu-pryami-investyziyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-rocz>

Канцлер Шольц підтримує політику діалогу, якої дотримувалась його попередниця Ангела Меркель.

Вона разом з нинішнім президентом Франції Макроном і його попередником Олландом відіграли важливу роль у створенні так званого нормандського формату, у рамках якого Німеччина, Франція, Україна та Росія прагнули владнати конфлікт на сході України. Є надія, що такий самий формат може спрацювати й зараз.

"Франція і Німеччина є посередниками, і гадаю, країні-посереднику не дуже доречно надавати зброю Україні, одній зі сторін конфлікту, адже ми намагаємось просувати дипломатичне рішення", - каже Нільс Шмідт, спікер з питань зовнішньої політики фракції Соціал-демократичної партії Німеччини.

Канцлер Шольц, можливо, не має такого впливу на президента Путіна, який мала Меркель. Але завдяки спільному історичному минулому відносини Німеччини й Росії відрізняються від багатьох інших західних країн.

В Росії працюють тисячі німецьких фірм. Багато німців, зокрема Меркель, виростили за залізною завісою, вивчаючи російську мову в школі. А її здатність регулярно спілкуватися з Путіним, коли інші лідери зазнавали фіаско, часто пояснювали їхнім спільним досвідом життя у комуністичних державах Східної Європи.

Однак багатьох дивує й злить, чому канцлер Шольц не розіграє свою найочевиднішу карту - "Північний потік -2".

Економічні зв'язки двох країн, мабуть, найбільш суперечливо втілені у цьому трубопроводі, який, якщо і коли запрацює, подвоїть експорт російського газу до Європи через Німеччину.

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropoyu-pryami-investyciyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-roczy>

Шольца змушують відмовитись від проєкту в рамках санкцій проти Росії. І те, що він досі цього не зробив, свідчить про те, що Німеччина захищає власні інтереси, кажуть критики.

Однак це болюча тема для його уряду, в якому немає єдності щодо цього питання.

Шольц заявив, що у разі вторгнення Росії в Україну розгляне всі варіанти, і трубопровід зокрема. І на цьому все. Це змусило замислитись над тим, яким німецький політик залишиться в історії: обачним чи слабким нерішучим.

"Розумно дотримуватись певного рівня стратегічної невизначеності, щоб Путін не міг вирахувати, яку ціну йому доведеться заплатити у разі тієї чи іншої дії, - каже Нільс Шмідт. - Ось чому так важливо мати всі варіанти за столом переговорів".

Тож поки Володимир Путін грає на нервах Заходу, Німеччина випробовує на міцність свої пацифістські принципи.

Навіть наприкінці "добы Меркель" дедалі частіше лунали заклики до Німеччини взяти на себе більш істотну військову роль на світовій арені.

Але озирючись на досвід минулого, Німеччина добре розуміє, що стоїть на карті і як дорого коштує помилка.

Про це під час візиту до України заявила міністр розвитку та економічної співпраці ФРН Свенья Шульце, повідомляє пресслужба міністерства.

Зокрема, під час візиту вона відвідала Бородянку Київської області,

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropoyu-pryami-investytsiyi-ta-zovnishnya-torhivlya>

частково зруйновану російськими військами, а також ферму на околицях Львова. Також вона планує обговорити з прем'єр-міністром Денисом

Шмигалем та іншими урядовцями питання післявоєнного відновлення України.

"Я говорю з людьми, які були змушені покинути свої зруйновані міста, та з фермами, існування яких перебуває під загрозою. Багато фермерів не можуть збирати врожай, а пшениця відсутня в Україні та світі. Ці особисті іписи шокують. Але вони також показують мені, що наша підтримка вкрай необхідна і доходить до постраждалих. Я обговорюю із моїми українськими партнерами, як ми можемо ще більше розширити цю підтримку", — зазначила Шульце.

За її словами, окрім екстреної допомоги Міністерства розвитку для подолання гострих наслідків війни, переговори з українським урядом також стосуються стратегічних питань, пов'язаних із відновленням України.

"Ми вже маємо закласти основи для скоординованої на міжнародному рівні підтримки відновлення вільної та демократичної України. Німеччина також зробить свій внесок у цей процес. Ми спираємось на багаторічну співпрацю у галузі розвитку з Україною", — зазначила посадовиця.

Вона нагадала, що міністерство протягом багатьох років допомагає Україні проводити демократичні реформи, такі як зміцнення місцевого самоврядування, що тепер дозволяє швидко поєднувати ефективні та стійкі підходи з програмою безпосередньої політики розвитку.

1. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/01-Nodes/Ukraine_node.html
2. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamizh-ukrayinoyu-ta-yevropyu-pryami-investyctiyi-ta-zovnishnya-torhivlya>

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження, можемо зробити висновки, що українсько-німецькі відносини існують вже досить тривалий час.

Німеччина є одним з найважливіших політичних партнерів України. Їхні стосунки підкріплені великою договірно-правовою базою. Тісна співпраця двох цих країн створила зростання рівнів інтегрованості різних галузей економіки та окремих підприємств різних країн.

Співпраця з Німеччиною є для України важливою умовою її інтеграції в світову спільноту, одним з аспектів успіху демократичних перетворень і переходу до повноцінних ринкових відносин, особливо тепер, коли Німеччина стала найбільшим центром економічного і політичного розвитку Європи, прикладом абсолютно нових відносин між державами. Співробітництво цих держав має певні особливості, що характеризують їх взаємозв'язки, а саме: прагнення української держави до інтеграції в європейські структури і процесів розвитку відносин особливого партнерства з НАТО.

Також зазначили, що необхідними умовами для виходу на ринок ЄС є певні документи, які визначає Посольство України у Федеративній Республіці Німеччини. В Україні існує багато проблем, які заважають ефективній співпраці з Німеччиною, а саме: загальна економічна та законодавча нестабільність, ненадійна нормативно-правова база, несприятливе інвестиційне середовище, відсутність стабільності та прозорості, високий рівень бюрократії та корупції та інші. Звичайно, в економічній сфері багато аспектів потрібно ретельно розглянути та вдосконалити. Але безсумнівно, що економічні відносини між Німеччиною та Україною мають великий потенціал.

Можна сказати, що зовнішньо-економічна співпраця між Україною та Німеччиною є досить успішною. З кожним роком відносини в галузі торгівлі, інвестицій і спільних підприємств набирають все більший імпульс. Однак, на жаль, є й певні проблеми, які перешкоджають їх розвитку між Україною та Німеччиною, які потребують швидкого вирішення. Україна повинна боротися за вплив над Німеччиною з Кремлем. ФРН є вельми важливим партнером нашої

держави і нам в жодному разі не можна поступатись головному конкуренту. За для боротьби за сфери впливу над найсильнішою економікою Європи потрібно удосконалювати внутрішній ринок і стимулювати Німеччину до інвестицій у нашу економіку.

Таких планів можна домогтися, якщо Україна вирішить проблеми з правовими структурами, буде боротися з олігархічною структурою, зробить всі умови для створення вільного бізнесу, запровадить значні шляхи для розвитку внутрішнього ринку. Всі ці дії відкриють потік іноземних інвестицій до нашої країни.

Німеччина розглядає Україну як важливий елемент стабільності в Центральній та Східній Європі. Для нашої держави ФРН залишається ключовим партнером в ЄС. Обопільна зацікавленість матеріалізується у взаємовигідних проектах економічної співпраці, а також у співробітництві України та ФРН у ряді регіональних міжнародних організацій – ЦЕІ, ОБСЄ.

Німецькі партійні фонди позитивно впливають на впровадження європейських демократичних традицій в українське політичне життя. Крім того, за їхнього посередництва в Україні впроваджується досвід розвитку структур громадянського суспільства, застосовуються європейські правові норми та стандарти у процесі інтеграції України до ЄС.

Важливим пріоритетом є робота з відновлення репутації України як надійного партнера в галузі транспортування і зберігання природного газу. Для німецьких концернів важливо, аби доставка російського газу до споживачів не залежала від політичної волі транзитних країн.

Виникнення певних проблем в українсько-німецькому співробітництві пояснюється перешкодами як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Об'єктивно вони зумовлені тривалістю трансформаційного періоду розвитку України, в умовах якого кількість контактів далеко не завжди означала їхню якість, а суб'єктивно – пов'язані з непослідовністю української сторони у досягненні взаємовигідних результатів. Засобом для подолання згаданих

перешкод може стати ефективніша координація спільних зусиль.

Довгострокові тенденції на Заході в цілому і в Німеччині зокрема вказують на зближення, а не на подальше віддалення між двома країнами у середньостроковій перспективі. Поки повне включення України до НАТО або ЄС і навіть прийняття простих планів щодо вступу залишається віддаленим, двобічні відносини з деякими західними країнами зберігають свою важливість для Києва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вихід з енергетичного глухого кута: двопарті, Національна комісія з питань енергетичної політики, грудень 2004 р., <http://www.astro.umd.edu/~hamilton/HONR268A/Energy.pdf>
2. Гайкен Е. На головних напрямках співробітництва // Політика і час. – 1996. – № 12
3. Гількес П. "Україна – нація в Європі" // Німеччина. – 1997. – № 6. – С. 33.
4. Горбач Л.М. Міжнародні економічні відносини: Підручник. - К.: Кондор, 2015. - 266 с.
5. Двосторонні відносини України та Німеччини [електронний ресурс]. – режим доступу : http://www.auswaertigesamt.de/EN/Aussenpolitik/Laender/Laenderinfos/Nodes/Ukraine_node.html 01-
6. Життя після Меркель. Чи змінить Німеччина ставлення до Росії та що буде з «Північним потоком-2»? <https://www.radiosvoboda.org/a/nimechchyna-rosiya-sanktsiyi/31581564.html>
7. Зовнішньоекономічна політика держави: сутність і напрями реалізації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://leksii.org/2-45864.html>
8. Інститут світової політики. Україна-Німеччина: Як ситуативне партнерство перетворити на пріоритетне [Електронний ресурс]//- Режим доступу до ресурсу: <http://iwr.org.ua/ukr/public/1918.html>
9. Коломієць А. Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://confcv.at.ua/forum/36-161-1>.
10. Костенко Ю. Курс на стабільне партнерство // Політика і час. – 2010. – № 12.

11. Кравчук Л. Нова Україна у Новій Європі // Політика і час. – 1992. – № 2.
12. Кудряченко А. Україна – Німеччина: можливості невичерпні, інтерес – обопільний // Віче. – 1994. – № 7. – С. 147–153.
13. Макаревич М. Посланець німецької культури // Політика і час. – 1996. – № 12. – С. 50–52.
14. Пономаренко А. Українсько-німецькі зв'язки в новий час: хроніка подій // Діалог. - 2000. - №1. - С. 22-28.
15. Посольство України у Федеративній Республіці Німеччина: торговельно-економічне співробітництво між Україною та Німеччиною [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://germany.mfa.gov.ua/ua/ukrainede/trade>
16. Під знаком енергополітики. Друга німецько-українська консультаційна зустріч у Києві // Deutschland. – 1999. – № 4.
17. Поточний архів Міністерства закордонних справ України, фонд ДМД, спр. 441.
18. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України в редакції від 25.04.2008 р. № 959-ХІІ [Електронний ресурс] // ВВР. – 1991. – №29. – ст.377.
19. Свідчення стратегічного партнерства // Урядовий кур'єр. – 1998. – 5 лют.
20. Слово і діло. Аналітичний портал [Електронний ресурс] // - Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/20/infografika/finansy/spivpracyamiz-ukrayinoyu-ta-yevropoyu-pryami-investyciyi-ta-zovnishnya-torhivlya-2020-rocz>
21. Солошенко В. В. Науково-технічне та гуманітарне співробітництво

України й Німеччини в 90-ті рр. ХХ ст. // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія: Вип. 47. – К., 2000. – С. 50–53.

22. Старостенко Г., Німецьке бачення нового європейського порядку та Україна у ньому // Науковий вісник дипломатичної академії України. – 2002.

23. Старостенко Г. Перспективи розширення Європейського Союзу на Схід // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. Наук.пр. - Вип. 6, частина II. – К.: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 1998.

24. Старостенко Г. Розвиток українсько-німецьких відносин: політичний аспект співробітництва // Актуальні проблеми міжнародних відносин: Зб. Наук.пр. - Вип. 42, частина II. – К.: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2003.

25. Фліссак А. Україна - Німеччина: шляхи співробітництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:
<http://www.disslib.org/kooperatsiy-na-model-rozvytku-dvostoronnikh-ekonomichnykh-vidnosyn-ukrayiny-i.html>

26. Химинець В. Друга урядова "велика коаліція" та українсько-німецькі відносини на сучасному етапі // Вісник Київського славістичного університету. – Серія: Історія. – 2006. – Вип. № 27.

27. Химинець В.В. Історична динаміка геополітичних змін в Європі на початку ХХІ століття і відносини між Україною та ФРН //

28. Химинець В.В. Українсько-німецькі політичні відносини на початку ХХІ століття // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. – К., 2005. – Вип. 14.

29. Химинець В.В. Історична динаміка геополітичних змін в Європі на початку ХХІ століття і відносини між Україною та ФРН // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – К., 2004. – Вип. 10 (1).

30. Чекаленко Л. Зовнішня політика України. – К., 2006. – 712 с.

ДОДАТОК А

Відгук

**на кваліфікаційну роботу ступеню бакалавра
за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
студента групи 291-18-1 Мартиненка Олександра Володимировича
на тему «Зовнішньополітичний курс Німеччини стосовно України на
сучасному етапі»**

Дипломна робота О. В. Мартиненка присвячена актуальній темі міжнародних відносин – зовнішньополітичному курсу Німеччини стосовно України на сучасному етапі. Дійсно, Німеччина є одним із ключових акторів, які впливають на сучасний внутрішньо- та зовнішньополітичний розвиток України, як і усієї Європи.

Відзначимо, що в дипломній роботі на належному науковому рівні, чітко і коректно були подані актуалізація теми, сформульовані мета і завдання, предмет, об'єкт, хронологічні межі дослідження.

Структура дипломної роботи бакалавра О. В. Мартиненко складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та літератури. В дипломній роботі О. В. Мартиненка досить фахово проаналізовано ключові етапи розвитку політики Німеччини щодо України, виділено ключові її напрями на сучасному етапі, зокрема співробітництво в науково-технічній, економічній, політичній сферах, роль Німеччини у європейській і євроатлантичній інтеграції нашої держави. Особлива увага приділена позиції Німеччини щодо вторгнення Росії до України: як на етапі захоплення Криму, Донецька та Луганська, так і на сучасному етапі повномасштабної агресії. Таким чином автор використовує найновішу інформацію щодо розвитку українсько-німецьких відносин. Висновки та узагальнення, що містяться в роботі, і цілому відповідають змісту дипломної роботи бакалавра.

Разом з тим, робота містить низку неточностей і невідповідностей. По-перше, логіка викладу матеріалу не завжди простежується, автор переходить від однієї теми до іншої без належного пояснення. По-друге, міститься багато помилок в оформленні, зокрема щодо шрифту та інтервалу, посилань на джерела та літературу. По-третє, в деяких розділах автор відхиляється від вирішення завдань дослідження та висвітлює питання, що не належать до предмету роботи. Зазначені зауваження знижують загальне позитивне враження від роботи та не дозволяють високо її оцінити.

У цілому можна констатувати, що кваліфікаційна робота ступеню бакалавра Мартиненка Олександра Володимировича на тему «Зовнішньополітичний курс Німеччини стосовно України на сучасному етапі» відповідає більшості вимог, що ставляться до даного виду робіт, може бути представлена до захисту в екзаменаційній комісії. Автор кваліфікаційної роботи Мартиненко Олександр Володимирович заслуговує присвоєння освітньої кваліфікації бакалавра зі спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Рекомендована оцінка, за умови активного захисту, — задовільно (67 балів).

Керівник роботи, доцент
кафедри міжнародних відносин і аудиту,
канд. політ. наук

Б. П. Грушецький